



การศึกษาการแปลสำนวนสุภาษิต
ในนวนิยายจีนเรื่อง “หงเกาเหลียงจยาจู” ฉบับแปลไทย

ลลิตา วิษณุวงศ์*, จตุวิทย์ แก้วสุวรรณ**

ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อีเมล: lalida.wi@ku.th, อีเมล: chatuwit.k@ku.th

รับบทความ: 31 กรกฎาคม 2565

แก้ไขบทความ: 15 มิถุนายน 2566

ตอบรับบทความ: 18 มิถุนายน 2566

บทคัดย่อ: บทความวิจัยฉบับนี้มุ่งศึกษาการแปลสำนวนสุภาษิตในนวนิยายจีนเรื่อง “หงเกาเหลียงจยาจู” (《红高粱家族》) ของมัวเหยียน (莫言) นักเขียนรางวัลโนเบล สาขาวรรณกรรมปี ค.ศ. 2012 ฉบับแปลไทยเรื่อง “ตำนานรักทุ่งสีเพลิง” ของประทีปพร วิรัชโกศล จากการศึกษารวบรวมสำนวนสุภาษิต และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดกลวิธีการแปลของปีเตอร์ นิวมาร์คและสัญญาวิ สายบัว และเขียนบรรยายเชิงพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่าการแปลสำนวนสุภาษิตในเรื่อง “ตำนานรักทุ่งสีเพลิง” พบการแปลแบบวิธีการแปลเอาความมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ วิธีการแปลตรง วิธีการแปลโดยการละ และ วิธีการแปลโดยใช้สำนวนไทยเทียบเคียงสำนวนจีน ตามลำดับ ซึ่งเห็นได้ว่าการแปลแบบเอาความเป็นลักษณะการแปลที่ช่วยในการสื่อความหมายเนื่องจากเป็นข้อความที่แปลแล้วเป็นธรรมชาติ และถูกต้องตามสำนวนการเขียนภาษาที่สอง ทั้งยังเป็นลักษณะการแปลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษารูปแบบภาษาต้นฉบับ สามารถทำให้ผู้อ่านเรียนรู้ภาษาของต้นฉบับได้

คำสำคัญ: สำนวนสุภาษิตจีน, การแปลสำนวน, หงเกาเหลียงจยาจู, ตำนานรักทุ่งสีเพลิง

* First author

E-mail address: lalida.wi@ku.th

** Corresponding author

E-mail address: chatuwit.k@ku.th

The Study of Proverbs Translation in Chinese Novel “Red Sorghum” Thai Translated Version

Lalida Wissanuwong, Chatuwit Keawsuwan

Eastern Languages Department, Faculty of Humanities, Kasetsart University

E-mail: lalida.wi@ku.th, E-mail: chatuwit.k@ku.th

Received: 31th July 2022

Revised: 15th June 2023

Accepted: 18th June 2023

Abstract: This research article aims to study the translation of idiomatic expressions in the Chinese novel “Red Sorghum” (《红高粱家族》) by Mo Yan (莫言), the Nobel laureate in Literature in 2012, through an analysis of the Thai translation version “Tamnanrak Thungsiphloeng” by Pratuangporn Wiratpokee. The study collects and analyzes idiomatic expressions based on the translation methods proposed by Peter Newmark and Sanchawi Saibua, and employs descriptive analysis to examine the results. The study finds that the translation of idiomatic expressions in “Tamnanrak Thungsiphloeng” follows four main methods. It is observed that the translation approach that maximizes the meaning is the semantic translation, followed by literal translation, translation by omitting, and translation using comparable Thai idioms as substitutes. The semantic translation method proves effective in conveying the intended meaning as it produces natural and idiomatic text while adhering to the writing style of both languages. Furthermore, it serves as a useful tool for studying the original language structure, allowing readers to gain insight into the original language form.

Keywords: Chinese idiomatic expressions, translation of idioms, Red Sorghum, Tamnanrak Thungsiphloeng

中国小说《红高粱家族》中熟语的泰译研究

冯琳秋，顾雄伟

农业大学人文学院东方语言系中文专业，曼谷，10900

电子邮箱：lalida.wi@ku.th, 电子邮箱：chatuwit.k@ku.th

收稿日期：2022-08-31

修回日期：2023-06-15

接受日期：2023-06-16

摘要：本文旨在研究中国小说《红高粱家族》中熟语的泰译研究。《红高粱家族》一书由莫言撰写，并于 2012 年中国作家莫言获得文学诺贝尔文学奖，《红高粱家族》也是他的主要代表作品之一。这本中国小说由 Pratuangporn Wiratpokee 翻译成泰文，泰文名为 “Tamnanrak Thungsiphloeng”。本文根据彼得·纽马克（Peter Newmark）和桑恰维·塞布亚（Sanchawi Saibua）提出的翻译方法将小说中的熟语材料进行收集，采用比较的研究方法对研究结果展开描述性分析。研究发现，故事中熟语泰译采用最多的方法分别为意译法、直译法、省略译法，以及使用泰语成语代替汉语成语的归化译法，其中故事里出现的熟语泰译采用的翻译方法主要是意译法。因此，意译法被认为是一种有助于传达意思的翻译风格，因为翻译出来的语言更优美自然，并且使第二语言的写作表达更为正确。该翻译功能还对研究原文模型十分有益，能够加深读者对中泰熟语表层结构和深层结构的了解。

关键词：中国熟语，熟语翻译，《红高粱家族》，泰译本《红高粱家族》

1. บทนำ

นวนิยายจีนเรื่อง “หงเกาเหลียงจยาจู” (《红高粱家族》) เขียนโดยมั่วเหยียน (莫言) (ค.ศ. 1955-ปัจจุบัน) นักเขียนที่มีชื่อเสียงของจีน มั่วเหยียนได้รับรางวัลโนเบล สาขาวรรณกรรม ปี ค.ศ. 2012 มั่วเหยียนเป็นนักเขียนชาวจีนคนแรกที่ได้รับรางวัลโนเบล สาขาวรรณกรรม¹ ผลงานของมั่วเหยียนได้รับการแปลเป็นภาษาต่าง ๆ มากมาย นวนิยายเรื่อง “หงเกาเหลียงจยาจู” ถือเป็นหนึ่งในผลงานที่ทรงพลังและดีที่สุดของมั่วเหยียน (หวังเสี่ยวมาน, 2015: 142-143)² นวนิยายจีนเรื่องนี้เป็นวรรณกรรมร่วมสมัยของจีน เนื้อเรื่องบอกเล่าเรื่องราวผ่านคนรุ่นที่สามของวีรชนคนเถื่อนแห่งดินแดนเกาหมิงตงเป่ย์ (高密东北) บริเวณแถบภาคอีสานของประเทศจีน ที่แห่งนี้มีทุ่งข้าวฟ่างสีแดงเพลิงทอดยาวสุดลูกหูลูกตาและเป็นบ้านเกิดของทั้งผู้เขียนและตัวละครในเรื่อง ตัวละครได้ถ่ายทอดวีรกรรมอันเหลือเชื่อของทั้งปู่ ย่า และพ่อของเขา ซึ่งมีชีวิตอยู่ในยุคสาธารณรัฐของประเทศจีนในช่วงที่เกิดสงครามต่อต้านญี่ปุ่น³ (抗日战争) จากเรื่องราวต่าง ๆ และวีรกรรมในเรื่องแสดงให้เห็นว่าผู้คนที่ย้ายมาอยู่ในดินแดนแห่งนี้ได้เต็มเปี่ยมไปด้วยความรักและจิตวิญญาณอันแรงกล้าไม่ต่างจากสีแดงเพลิงของทุ่งข้าวฟ่างที่ชุ่มโชกใสสวยงาม นอกจากนี้จุดเด่นของเนื้อเรื่องแล้ว นวนิยายเรื่องนี้ยังแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมค่านิยมของภาษาที่ผู้เขียนเลือกใช้ตั้งแต่ระดับคำ ประโยค สุภาษิตสำนวน รวมถึงโวหารเปรียบเทียบต่าง ๆ นวนิยายจีนเรื่องนี้ใช้ชื่อฉบับแปลภาษาไทยว่า “ตำนานรักทุ่งสีแดง” แปลโดยประทีปพร วิรัชโกศล ตีพิมพ์เมื่อปี พ.ศ. 2557 สำนักพิมพ์เอโนเวล

สมพร มั่นตะสูตร แห่งพิพัฒน์ (2540: 99) กล่าวว่า “สำนวน” หมายถึง ถ้อยคำที่เรียบเรียงขึ้นโดยไม่เคร่งครัดในหลักไวยากรณ์ แต่ถือว่าเป็นภาษาที่ถูกต้อง ความหมายของถ้อยคำเหล่านี้จะไม่ตรงตามตัวอักษรหรือความหมายที่ใช้กันตามปกติ แต่จะเป็นถ้อยคำที่มีความหมายโดยนัย เป็นความหมายเชิงเปรียบเทียบหรือเปรียบเทียบ ซึ่งการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยไม่เพียงทำให้ผู้อ่านเข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างทั้งสองภาษา แต่ยังสามารถแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมด้วย เพราะสำนวนเป็นถ้อยคำที่มีความหมายแฝงซึ่งแสดงถึงวัฒนธรรมของผู้ใช้ภาษา เนื่องจากชาวจีนและชาวไทยมีวัฒนธรรมทั้งที่ใกล้เคียงและแตกต่างกัน ดังนั้นจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะศึกษาทวิวิธีการแปลสำนวนระหว่างทั้งสองภาษา (หยิงปี้ลู่ 杨碧绿 และวิรัช วงศ์ภินันท์วัฒนา, 2561: 146)

เห็นได้ว่านัยยะทางความหมายและวัฒนธรรมที่ถูกสื่อสารผ่านการแปลสำนวนระหว่างสองภาษาเป็นเรื่องสำคัญต่อการรับรู้และความเข้าใจของผู้อ่าน ฉะนั้นการศึกษาลักษณะการแปลเพื่อให้ได้มานัยยะทางความหมายและวัฒนธรรมที่ถูกต้องเพื่อความเข้าใจตรงกันจึงเป็นเรื่องสำคัญ สอดคล้องกับที่บูรินทร์ ศรีสมถวิล (2556: 186) กล่าวเกี่ยวกับการแปลสำนวนสุภาษิตในวรรณกรรมว่า การแปลเป็นเครื่องมือสื่อสารข้ามวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการติดต่อสื่อสารระหว่างกลุ่มคนที่มีภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ถือเป็นการถ่ายทอดทั้งสารทางภาษาและสารทางวัฒนธรรมจากชาติหนึ่งไปสู่อีกชาติหนึ่งโดยเฉพาะการแปลสำนวนที่ปรากฏในวรรณกรรมเพราะต้องถ่ายทอดเนื้อหาด้านวัฒนธรรมที่แทรกผ่านสำนวนที่ปรากฏอยู่ในผลงานวรรณกรรมนั้น ๆ ออกมาด้วย เนื่องจากความแตกต่างทางด้านภาษาและวัฒนธรรมของในแต่ละสังคม จึงปรากฏการใช้สำนวนที่เป็นของตัวเองซึ่งผู้ที่ไม่ใช่เจ้าของภาษายากที่จะเข้าใจ สำนวนจึงเป็นหน่วยภาษาที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวทางความหมายในแต่ละภาษาและวัฒนธรรมโดยสำนวนหนึ่ง ๆ จะมีความหมายที่เฉพาะเจาะจง ซึ่งเป็นกระຈกสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาในแง่มุมต่าง ๆ เช่น อุดมคติ ความเชื่อ วิธีการใช้เหตุผล ขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นต้น ดังนั้นการศึกษาลักษณะ

¹ เกาสิงเจี้ยน (Gao Xingjian 高行健) ได้รับรางวัลโนเบล สาขาวรรณกรรม ในปี ค.ศ. 2000 ซึ่งเกาสิงเจี้ยน เป็นนักเขียนสัญชาติฝรั่งเศสเชื้อสายจีนคนแรกที่ได้รับรางวัลอันทรงเกียรตินี้

² แปลและสรุปความโดยผู้วิจัยจาก 王小曼 (หวังเสี่ยวมาน). (2015). 《中国现当代文学》. 北京: 北京大学出版社.

³ สงครามต่อต้านญี่ปุ่น (抗日战争, War of Resistance against Japan) ระหว่างปี ค.ศ. 1931- 1945 หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า สงครามจีน-ญี่ปุ่นครั้งที่สอง เป็นสงครามความขัดแย้งทางทหารระหว่างสาธารณรัฐจีนและจักรวรรดิญี่ปุ่น และสงครามการสู้รบนี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของสงครามมหาเอเชียบูรพา

การแปลสำนวนสุภาษิตผ่านวรรณกรรมแปลจึงเป็นหัวข้อที่น่าสนใจและมีค่าควรแก่การศึกษา การศึกษากลวิธีการแปลระหว่างสองภาษานั้นเป็นไปเพื่อศึกษาหาแนวทางที่เหมาะสมในการแปลและถ่ายทอดวัฒนธรรมต้นฉบับและเพื่อให้งานแปลมีอรรถรสใกล้เคียงกับต้นฉบับมากที่สุด อีกทั้งเพื่อเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาการแปลที่พบ แม้จะปรากฏการศึกษากลวิธีการแปลวรรณกรรมจากต้นฉบับภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทยหลายเรื่องจากหลายภาษา แต่การศึกษากลวิธีการแปลเฉพาะด้าน เช่น การศึกษากลวิธีการแปลสำนวนสุภาษิตในวรรณกรรมจีนเป็นภาษาไทยนั้นยังมีไม่มาก

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยไม่พบงานที่ศึกษาเกี่ยวกับการแปลสำนวนสุภาษิตในนวนิยายจีนเรื่อง “หงเกาเหลียงจยาจู” (《红高粱家族》) หรือในผลงานอื่น ๆ ของมั่วเหยียน (莫言) บทความวิจัยฉบับนี้จึงให้ความสำคัญกับการศึกษาวิเคราะห์การแปลสำนวนสุภาษิตในนวนิยายจีนเรื่อง “หงเกาเหลียงจยาจู” (《红高粱家族》) ฉบับแปลไทย เรื่อง “ตำนานรักทุ่งสีเพลิง” ซึ่งเป็นเรื่องใหม่ที่ควรค่าแก่การศึกษา

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษากลวิธีการแปลและปัจจัยที่ส่งผลต่อการแปลสำนวนสุภาษิตในนวนิยายจีนเรื่อง “หงเกาเหลียงจยาจู” ฉบับแปลไทย เรื่อง “ตำนานรักทุ่งสีเพลิง” ของประทีปพร วิรัชโกศล

3. ขอบเขตการวิจัย

3.1 ศึกษาเฉพาะสำนวนจีนที่ปรากฏในนวนิยายต้นฉบับภาษาจีนเรื่อง “หงเกาเหลียงจยาจู” ของมั่วเหยียน ฉบับตีพิมพ์ปี ค.ศ. 2003 สำนักพิมพ์ดังได้ชื่อเจีย (当代世界出版社) และศึกษาเฉพาะสำนวนที่ปรากฏในฉบับแปลภาษาไทย เรื่อง “ตำนานรักทุ่งสีเพลิง” แปลโดยประทีปพร วิรัชโกศล ฉบับตีพิมพ์ปี พ.ศ. 2557 สำนักพิมพ์เอโนเวล ในเส้นเรื่องหลักบทที่ 1-3 (บทที่ 1 เรื่องข้าวฟ่างแดง (หงเกาเหลียง 《红高粱》) บทที่ 2 เรื่องเหล้าข้าวฟ่าง (เกาเหลียงจิ่ว 《高粱酒》) บทที่ 3 เรื่องสุนัขจรจัด (โถ้วเต้า 《狗道》))

3.2 ศึกษาเฉพาะสำนวนจีนที่ปรากฏในพจนานุกรมจีน 3 ฉบับ คือ 1) พจนานุกรมสำนวนจีนเฉิงอวี่ย่งฝ่าต้าฉือเตียน (《成语用法大词典》) ฉบับตีพิมพ์ปี ค.ศ. 1997⁴ 2) พจนานุกรมสำนวนจีนเฉิงอวี่วต้าฉือเตียน (《成语大词典》) ฉบับตีพิมพ์ปี ค.ศ. 2009⁵ 3) พจนานุกรมเขียนไต้ฮั่นอวี่วต้าฉือเตียน (《现代汉语词典》) ฉบับที่ 5 ฉบับตีพิมพ์ปี ค.ศ. 2005

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทราบถึงกลวิธีการแปลสำนวนสุภาษิตจีนใน “หงเกาเหลียงจยาจู” ฉบับแปลไทย เรื่อง “ตำนานรักทุ่งสีเพลิง” และเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษากลวิธีการแปลสำนวนสุภาษิตจีนเป็นภาษาไทยในวรรณกรรมแปล

5. ข้อตกลงเบื้องต้น

5.1 ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การถอดเสียงภาษาจีนแมนดารินด้วยอักษรวิธีไทย โดยคณะกรรมการสืบค้นประวัติศาสตร์ไทยในเอกสารภาษาจีนของ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีปีพุทธศักราช 2543

⁴ 史有为 (Shi Youwei) 主编. (1997). 《成语用法大词典》. 大连: 大连出版社.

⁵ 商务印书馆 (The Commercial Press). (2009). 《成语大词典》. 北京: 商务印书馆国际有限公司.

5.2 การถอดเสียงภาษาจีนแมนดารินที่ปรากฏในฉบับแปลภาษาไทยที่ใช้ในการยกตัวอย่างตัวบทวรรณกรรม เป็นไปตามเงื่อนไขและรูปแบบของสำนักพิมพ์เอโนเวล

5.3 ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะสำนวนจีนที่ปรากฏในพจนานุกรมจีน 3 ฉบับ คือ 1) พจนานุกรมสำนวนจีนเฉิงอวี่ย่ง ผ่าต้าฉือเตียน (《成语用法大词典》) ฉบับตีพิมพ์ปี ค.ศ. 1997 2) พจนานุกรมสำนวนจีนเฉิงอวี่ต้าฉือเตียน (《成语大词典》) ฉบับตีพิมพ์ปี ค.ศ. 2009 3) พจนานุกรมเขียนไต้ฮั่นอวี่ฉือเตียน (《现代汉语词典》) ฉบับที่ 5 ตีพิมพ์ปี ค.ศ. 2005 และศึกษาคำแปลภาษาไทยจากพจนานุกรมจีน-ไทย ฉบับใหม่ ของเจียรชัย เอี่ยมวรเมธ ฉบับตีพิมพ์ปี 2557

6. การทบทวนวรรณกรรมและแนวคิดต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการแปลและปัจจัยที่ส่งผลต่อการแปลสำนวนสุภาษิตในนวนิยายจีนเรื่อง “หงเกาเหลียงจยาจู” (《红高粱家族》) ฉบับแปลไทยเรื่อง “ตำนานรักทุ่งสีเพลิง” ของประทีปพร วิรัชโกศล ผู้วิจัยเลือกศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสำนวนสุภาษิตจีน-ไทยและการแปลสำนวนสุภาษิตจีน-ไทย โดยใช้กรอบแนวคิดกลวิธีการแปลของปีเตอร์ นิวมาร์ค (Peter Newmark) และ สัญฉวี สายบัว มาตั้งเป็นเกณฑ์การวิเคราะห์

6.1 แนวคิดเกี่ยวกับสุภาษิตจีน-ไทย

ทุกภาษาต่างมีสำนวนสุภาษิตที่สะท้อนวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในแต่ละพื้นที่ สำนวนไทย หมายถึง ถ้อยคำที่เรียบเรียงเป็นข้อความหรือคำพูดที่มีชั้นเชิง เป็นถ้อยคำหรือคำพูดที่มีลักษณะเฉพาะตัวมีความหมายเป็นนัยแฝงอยู่ มีทั้งที่ให้ความหมายเดิมตรงตัวหรือให้ความหมายเชิงอุปมาอุปไมยประกอบกันต้องอาศัยการตีความจึงจะเข้าใจ สำนวนไทยมักถูกนำมาใช้ในเชิงการเปรียบเทียบ สำนวนเป็นข้อความสั้น ๆ ที่ใช้ถ้อยคำคมคายสละสลวยและให้ความหมายที่ลึกซึ้ง

ภาษาจีนเรียกสำนวนว่า 熟语 (สุ่อวี่) ในพจนานุกรมภาษาจีนปัจจุบัน (《现代汉语词典》, 2005) พบสำนวนที่ปรากฏมากที่สุดคือ 成语 (เฉิงอวี่) รองลงมาเป็น 惯用语 (กัวนย่งอวี่) 谚语 (เยี่ยนอวี่) และ 俗语 (สุ่อวี่) ตามลำดับ ส่วนสำนวนประเภทอื่นพบน้อยมาก ในพจนานุกรมดังกล่าวให้ความหมายคำ 熟语 (สุ่อวี่) ว่าเป็น กลุ่มคำตายตัวที่ต้องใช้ร่วมกัน ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงส่วนประกอบภายในได้ตามอำเภอใจ และมักไม่อาจวิเคราะห์โครงสร้างได้ตามหลักประกอบคำทั่วไปและให้ความหมาย 成语 (เฉิงอวี่) ซึ่งเป็นรูปแบบที่พบมากที่สุดไว้ว่า เฉิงอวี่ หมายถึง วลีหรือประโยคสั้นตายตัวที่เข้ามาช้านาน กระชับได้ใจความ ส่วนใหญ่มีสี่ตัวอักษร โดยทั่วไปจะมีที่มา บางสำนวนเข้าใจความหมายได้จากอักษรที่ปรากฏ บางสำนวนต้องทราบที่มา หรือพจนานุกรมอ้างอิงจึงจะเข้าใจความหมายได้ (ศุภชัย แจ่มใจ, 2011: 49-50) สรุปได้ว่า สุภาษิตภาษาจีนมักประกอบด้วยคำสี่คำ สุภาษิตจีนบางสำนวนเมื่อดูจากตัวอักษรและความหมายของตัวอักษรสามารถเข้าใจความหมายของสำนวนได้ทันที แต่ถึงกระนั้นก็มีสุภาษิตและสำนวนจีนอีกจำนวนมากที่จำเป็นต้องทราบความเป็นมาและเรื่องราวอ้างอิงจากหนังสือโบราณ จึงจะสามารถเข้าใจความหมายได้อย่างถูกต้อง

เสาวภาคย์ วรลัคนากุล (2551: 104) กล่าวว่า สุภาษิตจีนเป็นคำสั้นที่กินใจผู้ฟังที่ผ่านการกลั่นกรองและสืบทอดมาจากสมัยก่อน ปัจจุบันเราใช้สุภาษิตในชีวิตประจำวัน เช่น ชมเชย ให้กำลังใจ สั่งสอน ออกตัว เสียสละหรือเยาะเย้ย ฯลฯ อาริสรา หาวรดิษ (2560: 1515) กล่าวถึง การจำแนกลักษณะทั่วไปของสุภาษิตไทย-จีน ไว้ว่าต้องดูจากโครงสร้าง ลักษณะ หน้าที่และความหมายของสำนวน เช่น จำนวนคำในสำนวน โครงสร้างทางไวยากรณ์ของสำนวน หน้าที่ของสำนวนในประโยค และความหมายของสำนวน สอดคล้องกับที่ เสาวภาคย์ วรลัคนากุล (2551: 38) ที่กล่าว

ว่า เนื่องจากตามหลักไวยากรณ์สำนวนจีนก็มีโครงสร้างที่ชัดเจนและหลากหลายเช่นเดียวกับหลักไวยากรณ์ในภาษาอื่น ๆ ดังนั้น ในการแปลสำนวนสุภาษิตในงานวรรณกรรมจำเป็นต้องมีทั้งส่วนที่เหมือนและต่างกันไปตามกรอบทางวัฒนธรรมของสังคม

6.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการแปล

ในการแปลงานวรรณกรรม ผู้แปลงานวรรณกรรมต้องเอาใจใส่เนื้อหาของข้อความที่จะแปลและสำนวนที่จะใช้ ในการแปล เพราะผู้เขียนงานวรรณกรรมแต่ละเรื่องย่อมมีสำนวนในการเขียนหรือแนวทางการเขียนเฉพาะตัวที่ แตกต่างกันไป ทั้งในการสร้างรูปประโยคและการสื่อความคิด ผู้แปลจึงต้องสามารถถ่ายทอดทั้งภาษาและความคิด ในฉบับแปลได้อย่างชัดเจน เป็นลักษณะภาษาปลายทางที่ไม่แข็งกระด้างหรือรุ่มร่าม แสดงให้เห็นว่าทั้งสำนวนภาษา และความหมายล้วนเป็นปัจจัยสำคัญในการแปล (ดวงตา สุพล, 2545: 45) นอกจากนี้ในงานวรรณกรรมมักปรากฏการใช้สำนวนสุภาษิตเพื่อให้เกิดความหมายที่ชัดเจน ลึกซึ้ง มีนัยยะในเชิงอุปมาอุปมัย ทำให้ผู้อ่านวรรณกรรมอ่านแล้ว เข้าถึงรสในงานวรรณกรรมได้ดียิ่งขึ้น ผู้แปลจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญทั้งด้านสำนวนภาษาและความหมายในการ แปลสำนวนสุภาษิตในงานวรรณกรรม สุริยา รัตนกุล (2540: 47-48) เรียกสำนวน สุภาษิต คำพังเพย คำคม ว่า “คำ เิงอ้างอิง” เพราะเป็นคำที่มีความหมายกว้างที่รวมถึงสำนวน สุภาษิต คำพังเพย และคำคม ตลอดจนวลีสำเร็จรูป ต่างๆ คำเิงอ้างอิงนี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเอง เพราะว่าประชาชนยอมรับและใช้กันอย่างแพร่หลายต่อไป ไม่ใช่เพราะว่าเกิด จากความพยายามของนักปราชญ์คนใดคนหนึ่งเป็นผู้แต่งขึ้น เห็นได้ว่าสำนวนสุภาษิตในภาษาหนึ่ง ๆ เกิดจากการรับรู้ และความเข้าใจร่วมกันของผู้ที่ใช้ภาษานั้น ๆ

นิวมาร์ค (Newmark, 1988: 45-47) ได้เสนอรูปแบบ การแปลแบบต่างๆ ไว้ 8 ประเภท ดังนี้

1) การแปลแบบคำต่อคำ (Word-for-word translation) คือการแปลโดยการเก็บรักษาคำและวลีที่ต้องการ แปลตามความหมาย โดยไม่ให้ความสำคัญกับโครงสร้างทางภาษาหรือบริบท

2) การแปลตรงตัว (Literal translation) คือการแปลโดยรักษาคำและโครงสร้างประโยคของภาษาปลายทาง ให้ใกล้เคียงกับภาษาต้นทางให้ได้มากที่สุด

3) การแปลรักษารูป (Faithful translation) คือการแปลที่เก็บความครบทั้งระดับคำและระดับประโยครวมทั้ง เก็บความหมายในบริบทด้วย

4) การแปลเอาความ (Semantic translation) หรือการแปลครบความ เป็นการแปลที่เก็บได้ครบทั้งเนื้อความ ความหมายระดับคำและประโยค ตลอดจนวจนลีลาและกรอบวัฒนธรรมของภาษาต้นทางไว้ได้ ทั้งนี้อาจปรับเปลี่ยนคำ หรือโครงสร้างประโยคในภาษาปลายทางบ้างตามความเหมาะสม

5) การแปลแบบดัดแปลง (Adaption translation) คือการแปลงเนื้อความหรือโครงเรื่องหลักบางส่วน มีการ เปลี่ยนองค์ประกอบสำคัญของเรื่อง ให้เข้ากับวัฒนธรรมของภาษาปลายทาง

6) การแปลโดยเก็บเฉพาะความสำคัญหรือโครงเรื่องหลัก (Free translation) คือการแปลที่มีการปรับ วจนลีลา น้ำเสียง และมุมมองใหม่ โดยทั่วไปการแปลรูปแบบนี้จะเป็นการใช้ถ้อยคำอีกอย่างหนึ่งมาถ่ายทอด ความหมาย หรือใช้การถอดความ

7) การแปลเก็บความ (Idiomatic translation) คือการแปลที่เก็บเนื้อความเฉพาะที่เป็นสาระสำคัญได้ครบ ไม่ สนใจโครงสร้างประโยคและความละเอียดอ่อนของความหมายในต้นฉบับ มักจะปรับเปลี่ยนคำหรือสำนวนให้ สอดคล้องกับภาษาปลายทาง

8) การแปลเชิงสื่อสาร (Communicative translation) เป็นรูปแบบการแปลเพื่อการสื่อสาร เน้นแสดง ความหมายตามบริบทที่แน่นอนของต้นฉบับ ในลักษณะที่ทั้งเนื้อหาและภาษาเป็นที่ยอมรับและเข้าใจได้ง่าย

จากรูปแบบการแปลทั้ง 8 ประเภทของปีเตอร์ นิวมาร์ค สามารถแบ่งประเภทของการแปลออกเป็นสองกลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มแรก ได้แก่ การแปลแบบคำต่อคำ, การแปลตรงตัว, การแปลรักษารูป และการแปลเอาความ ที่ให้ความสำคัญกับภาษาต้นฉบับและการศึกษากลไกทางภาษาของภาษาต้นทาง กลุ่มที่สอง ได้แก่ การแปลแบบดัดแปลง, การแปลโดยเก็บเฉพาะความสำคัญหรือโครงเรื่องหลัก, การแปลเก็บความ และการแปลเชิงสื่อสาร ที่ให้ความสำคัญกับภาษาปลายทาง โดยสรุปแล้ว การแปลเอาความและการแปลเชิงสื่อสาร เป็นรูปแบบการแปลที่สามารถรักษาความสมบูรณ์ของเนื้อความไว้ได้ดี โดยไม่เน้นความสำคัญของภาษาต้นทางหรือภาษาปลายทางอย่างใดอย่างหนึ่งมากเกินไป

สัญญาวิ สายบัว (2550: 43-44) แบ่งลักษณะการแปลไว้ 2 รูปแบบคือ การแปลแบบตรงตัวและการแปลแบบเอาความ โดยการแปลทั้ง 2 รูปแบบมีลักษณะดังนี้

1) การแปลแบบตรงตัว คือ การแปลที่พยายามรักษารูปแบบของการเสนอความคิด (form) ของต้นฉบับไว้ในฉบับแปลให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ รูปแบบที่ว่านี้หมายถึงคำ ระเบียบวิธีการเรียงคำ ระเบียบวิธีการจัดกลุ่มความหมายเข้าเป็นประโยค และการเรียงประโยคเข้าเป็นข้อความที่ใหญ่ขึ้นไปเป็นลำดับ และรวมถึงการใช้เครื่องหมายวรรคตอนต่างๆ ด้วย

2) การแปลแบบเอาความ การแปลแบบนี้มีลักษณะที่แตกต่างกับการแปลแบบตรงตัวหลายประการ ประการแรกรูปแบบที่ผู้แปลใช้ในการถ่ายทอดภาษาอาจจะแตกต่างไปจากรูปแบบที่ใช้ในต้นฉบับ อีกประการหนึ่งคือการเรียงลำดับความคิดอาจจะไม่เหมือนกัน ประโยคหรือวลีใดที่กล่าวไว้เป็นอันดับต้นๆ ในต้นฉบับอาจถูกจัดให้อยู่ในลำดับหลังๆ ในฉบับแปล การเปลี่ยนรูปแบบให้ต่างจากต้นฉบับนี้มีความมุ่งหมายคือ เพื่อให้งานแปลนี้สามารถทำหน้าที่สื่อความหมายของต้นฉบับไปสู่ผู้อ่านได้อย่างชัดเจน ขจัดเหตุที่ทำให้ผู้อ่านอ่านไม่เข้าใจหรือเข้าใจผิดพลาด เพราะความหมายและความเข้าใจมีความสำคัญกว่าอย่างอื่น จึงเป็นธรรมชาติที่รูปแบบการเสนอความคิดทั้งโครงสร้างวลีและประโยค ของต้นฉบับซึ่งผู้อ่านไม่คุ้นเคยจะเอามาใช้ไม่ได้ในบทแปล

จากการศึกษาข้อมูลและรูปแบบการแปลสำนวนสุภาษิตใน “หงเหาเหลียงจยาจู” ฉบับแปลไทยเรื่อง “ตำนานรักทุ่งสีเพลิง” ผู้วิจัยตั้งกรอบแนวคิดแบ่งประเภทของการแปลสำนวนสุภาษิตภาษาจีนเป็นภาษาไทยออกเป็น 4 ประเภทใหญ่ ดังนี้ 1. การแปลตรง 2. การแปลเอาความ 3. การใช้สำนวนไทยเทียบเคียงสำนวนจีน 4. การแปลโดยการละ

6.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการตรวจสอบเอกสารและผลงานที่เกี่ยวข้องในด้านการแปลวรรณกรรมจากภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทย พบว่ามีผู้เคยศึกษาเกี่ยวกับสำนวนสุภาษิตจีน-ไทยอยู่หลายท่าน ได้แก่ การศึกษาเรื่องสำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีคำเกี่ยวกับสัตว์ : การศึกษาเปรียบเทียบ (พิริยา สุรขจร, 2544) การศึกษาเรื่องสำนวนจีนในภาษาและวรรณคดีไทย (อนันต์ เหล่าเลิศวรกุล, 2547) การศึกษาเรื่องเปรียบเทียบทัศนคติที่เกี่ยวกับความรักและการแต่งงาน กรณีศึกษาสำนวนสุภาษิตไทย-จีน (ธัญญารัตน์ มะลาศรี, 2019) การศึกษาเรื่องลักษณะสุภาษิตที่ปรากฏคำว่า “เรียน” ในสุภาษิตจีน (อาริสา หาวรดิษ, 2564) ซึ่งผู้วิจัยแต่ละท่านเลือกศึกษาจากประเด็นที่น่าสนใจ สำหรับการเลือกศึกษางานแปลเกี่ยวกับสำนวนสุภาษิตจีน-ไทยนั้น ผู้วิจัยจะเลือกศึกษาจากวรรณกรรมแปลที่มีจุดเด่น ได้แก่ โดดเด่นในด้านวจนลีลาโดดเด่นด้านการเล่าเรื่อง หรือเป็นงานเขียนที่สะท้อนให้เห็นถึงสังคม เป็นต้น

ดังตัวอย่างงานวิจัย เรื่องการศึกษาเปรียบเทียบการแปลสำนวนในเพลงเสียนเหยียนอื่กับห้องสินฉบับพากย์ไทยสมัยรัชกาลที่สองและสำนวนแปลของวิวัฒน์ ประชาเรืองวิทย์ (บุรินทร์ ศรีสมถวิล, 2556: 182-183) ค้นพบว่า การแปลสำนวนใน “ห้องสิน” แปลโดยการละมากที่สุด ส่วนใน “ฮ่องสิน” สำนวนแปลของวิวัฒน์ ประชาเรืองวิทย์ ใช้

วิธีการแปลตรงมากที่สุด สาเหตุที่ทำให้ฉบับแปลทั้งสองสำนวนใช้กลวิธีการแปลต่างกัน คือ ยุคสมัยกับผู้แปล “ห้องสิน” แปลในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นที่มีข้อจำกัดองค์ความรู้เรื่องจีนศึกษาและไม่มีผู้เชี่ยวชาญทั้งภาษาไทยและภาษาจีนในบุคคลเดียวกัน ผู้แปลจึงเป็นคณะบุคคลที่อาจไม่สามารถสื่อสารกันให้เข้าใจได้ทั้งหมด นอกจากนี้ยุครัตนโกสินทร์ตอนต้นนิยมใช้ภาษาร้อยแก้วเชิงวรรณศิลป์ในการตกแต่งโวหารให้สละสลวย ส่วน “ฮองสิน” แปลขึ้นในสมัยปัจจุบัน แปลและเรียบเรียงขึ้นจากผู้มีความรู้ทั้งภาษาจีนและภาษาไทยในบุคคลเดียวกัน ไม่มีข้อจำกัดด้านการแปลประกอบกับทฤษฎีความรู้ด้านการแปลพัฒนาขึ้นมา “ฮองสิน” ฉบับปัจจุบันจึงใช้การแปลตรงเพื่อประโยชน์ต่อการศึกษารูปแบบทางภาษาและการแปลเชิงวิชาการ แสดงให้เห็นว่าตัวผู้แปล ความรู้ด้านจีนศึกษา และทฤษฎีความรู้ด้านการแปล ส่งผลต่อการแปลสำนวนสุภาษิตจีนเป็นภาษาไทยอย่างชัดเจน

ทั้งนี้ วรรณกรรมที่นำมาเป็นตัวอย่างในการศึกษาการแปลจากภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทยส่วนใหญ่ล้วนมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาแนวทางที่เหมาะสมในการแปลและถ่ายทอดตัวบทต้นฉบับ เพื่อให้งานแปลมีวรรณศิลป์ใกล้เคียงกับต้นฉบับมากที่สุด เพื่อเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาการแปลที่พบ แม้จะปรากฏการศึกษาวิธีการแปลวรรณกรรมจากต้นฉบับภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทยหลายเรื่องจากหลายภาษา แต่การศึกษากลวิธีการแปลเฉพาะด้าน เช่น การศึกษากลวิธีการแปลสำนวนสุภาษิตในวรรณกรรมจีนเป็นภาษาไทยนั้นยังมีไม่มาก บทความวิจัยฉบับนี้จึงให้ความสำคัญกับการศึกษาวิเคราะห์การแปลสำนวนสุภาษิตในวรรณกรรมจีน ฉบับแปลไทย เรื่อง “ตำนานรักทุ่งสีเพลิง”

6.4 ประวัติและผลงานของผู้เขียนและผู้แปลโดยสังเขป

1) ประวัติและผลงานของผู้เขียน

มั่วเหยียน (莫言) มีชื่อจริงว่ากวนหมวเยี่ย (管谟业) เกิดในปี ค.ศ. 1955 ในเมืองเกามี่ มณฑลซานตง มั่วเหยียนเป็นนักเขียนร่วมสมัยที่มีชื่อเสียงของประเทศจีน มั่วเหยียนเริ่มมีผลงานเขียนตั้งแต่ปี ค.ศ. 1980 และได้เขียนเรื่อง “หงเกาเหลียงจยาจู” เสร็จในปี ค.ศ. 1986 นวนิยายเรื่องนี้ถูกเขียนขึ้นโดยอาศัยจินตนาการในสร้างเนื้อเรื่องและความรู้สึกนึกคิดของตัวละครผสมผสานไปกับเรื่องราวความเป็นอยู่พื้นบ้านในชนบท ออกมาเป็นผลงานที่มีการพรรณนาตัวละครแนวสมจริง มั่วเหยียนใช้การเล่าเรื่องจากมุมมองของชาวบ้าน โดยใส่ความร่วมมือแบบสัจนิยมมหัศจรรย์ลงในงานเขียนผสมผสานกับเรื่องเล่าพื้นบ้านและตำนาน ประกอบกับภูมิหลังทางประวัติศาสตร์สร้างสรรค์เป็นโลกรวมวรรณกรรมที่มีชื่อว่าดินแดนเกามี่ตงเป่ย์ (高密东北) ด้วยลีลาการเขียนที่โดดเด่นแสดงออกถึงความสมจริงและจิตวิญญาณอันแรงกล้าทำให้มั่วเหยียนได้รับรางวัลโนเบล สาขาวรรณกรรมในปี ค.ศ. 2012 (ลลิตา วิษณุวงศ์, 2566: 72)

2) ประวัติและผลงานของผู้แปล

ประเทืองพร วิรัชโกศล จบการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการแปลและการล่าม จากมหาวิทยาลัย Beijing Foreign Studies University (北京外国语大学) และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก วิชาการแปล จากมหาวิทยาลัย National Taiwan Normal University (国立台湾师范大学) ปัจจุบันทำงานเป็นอาจารย์อยู่ที่สำนักจีนวิทยา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง นอกจากงานแปลนวนิยายแล้วยังทำงานแปลเชิงบันเทิงคดี ด้านสารคดี และเอกสารอื่น ๆ ด้วย (ข้อมูลจากเว็บไซต์อักษรศาสตร์ 100 ปี ศักดิ์และศรีทวินันตร์)⁶

6.5 เนื้อเรื่อง “ตำนานรักทุ่งสีเพลิง” โดยสังเขป

⁶ เว็บไซต์อักษรศาสตร์ 100 ปี ศักดิ์และศรีทวินันตร์ ที่อยู่ <https://www.arts.chula.ac.th/AlumWeb/100years/Alumni.php?id=1358>

เนื้อเรื่องนวนิยายเป็นเรื่องราวที่ผู้เขียนเล่าถึงวีรกรรมของบรรพบุรุษที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านชนบทในดินแดนเกาหมิง ต่งเปย์ในสมัยสงครามต่อต้านญี่ปุ่นของจีน ระหว่างปี ค.ศ. 1931-1945 โครงเรื่องหลักเกิดขึ้นในช่วงปี ค.ศ. 1939-1941 โดยผู้เขียนเล่าเหตุการณ์ต่าง ๆ ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตประกอบเสริมไปกับโครงเรื่องหลักที่ดำเนินไปเรื่อง “ย่า” ชื่อว่า “ไต้เฟิงเหลียน” (戴凤莲) เธอถูกพ่อแม่บังคับให้แต่งงานกับลูกชายที่เป็นโรคเรื้อนของเจ้าของโรงกลั่นเหล้าข้าวฟ่างสกุลซัน (单家) เธอไม่ยอมให้สามีได้แตะเนื้อต้องตัว หลังแต่งงาน 3 วันเธอเดินทางกลับไปเยี่ยมบ้านพ่อแม่ ขณะกำลังเดินทางเธอได้พบกับ “ปู” หรือ “อวี๋จั้นเอ๋อ” (余占鳌) คนแบกเกี้ยวที่พาเธอมาส่งแต่งงาน ไต้เฟิงเหลียนมีความสัมพันธ์อันลึกซึ้งกับอวี๋จั้นเอ๋อกลางทุ่งข้าวฟ่าง 2 วันต่อมาเกิดเหตุร้ายขึ้นที่บ้านสกุลซัน อวี๋จั้นเอ๋อฆ่าพ่อลูกสกุลซันตายแล้วหนีไปกบดานและไม่มีใครเอาผิดเขาได้ บ้านสกุลซันไม่มีทายาททำให้ไต้เฟิงเหลียนกลายเป็นเจ้าของโรงกลั่นเหล้าข้าวฟ่างและต้องสานต่อธุรกิจโรงกลั่นเหล้าข้าวฟ่าง เธอให้กำเนิดบุตรชายที่เกิดจากอวี๋จั้นเอ๋อชื่อ “ไต้ว่กวน” (豆官) ต่อมาทั้งไต้เฟิงเหลียน อวี๋จั้นเอ๋อ และไต้ว่กวนทั้งสามคนใช้ชีวิตอยู่ที่บ้านสกุลซัน โดยไต้เฟิงเหลียนให้ไต้ว่กวนเรียกอวี๋จั้นเอ๋อว่าเป็นพ่อบุญธรรม

หลิวหลัวฮั่น (刘罗汉) คนงานเก่าแก่ของโรงกลั่นเหล้าบ้านสกุลซัน เขาขึ้นชื่อเรื่องฝีมือในการกลั่นและชิมเหล้า หลิวหลัวฮั่นและคนงานทำงานภายใต้การกำกับดูแลของไต้เฟิงเหลียน ธุรกิจโรงกลั่นเหล้าข้าวฟ่างจึงสามารถดำเนินต่อไปได้ด้วยดี แม้จะมีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นบ้าง เช่น ปัญหาการเรียกค่าไถ่จากกองโจรกลุ่มต่าง ๆ ในเกาหมิง ปัญหาเรื่องอวี๋จั้นเอ๋อผันตัวไปเป็นโจรจนเกือบเอาชีวิตไม่รอด ปัญหาในบ้านที่ไต้เฟิงเหลียนทะเลาะกับอวี๋จั้นเอ๋อเพราะอวี๋จั้นเอ๋อไปได้เสียกับเด็กกำพร้าในบ้าน จนกระทั่งเมื่อกองทัพญี่ปุ่นบุกเข้ามารุกรานและยึดแผ่นดินบางส่วน of จีน และเริ่มบุกเข้ามาในพื้นที่ชนบทแถบมณฑลซานตงจนถึงดินแดนเกาหมิง เมื่อสงครามจีน-ญี่ปุ่นครั้งที่สองได้ปะทุขึ้น ขณะนั้นประเทศจีนยังต้องเผชิญกับสถานการณ์ความแตกแยกภายในประเทศระหว่างพรรคก๊กมินตั๋ง (国民党) กับพรรคคอมมิวนิสต์ (共产党) ที่เกิดขึ้นก่อนหน้า อวี๋จั้นเอ๋อตั้งกองกำลังอิสระซึ่งประกอบด้วยกำลังคนจากกองโจรเก่าของตนและชาวบ้านในเกาหมิง เพื่อช่วยทางการปราบกลุ่มโจรที่ขายชาติ กลุ่มทหารจีนหุ่นเชิด และต่อสู้กับภัยคุกคามจากกองทัพทหารญี่ปุ่น กองกำลังของอวี๋จั้นเอ๋อกลายเป็นศูนย์กลางที่ทำให้เกิดความสามัคคีในกลุ่มคนจีนที่แตกแยก ไต้เฟิงเหลียนซึ่งเป็นสตรีก็มีส่วนช่วยในการต่อต้านกองทัพทหารญี่ปุ่นเท่าที่บทบาทและหน้าที่ของสตรีคนหนึ่งจะทำได้ เธอลงทุนกำลังทรัพย์เพื่อจัดหาเสบียงและอาวุธให้กองกำลังของอวี๋จั้นเอ๋อ ช่วยออกความคิดเห็นต่าง ๆ และปลุกขวัญกำลังใจสตรีในเกาหมิงให้พร้อมลุกขึ้นต่อสู้ไปพร้อมกับกองกำลังของบุรุษ

ทุกคนในหมู่บ้านไม่ว่าจะเป็นโจร ชาวบ้าน คนพิการ ผู้หญิง และเด็กรวมกำลังกันต่อสู้กับกองทัพญี่ปุ่นที่เข้ามารุกราน อวี๋จั้นเอ๋อนำกองกำลังต่อสู้กับกองทัพทหารญี่ปุ่นในรูปแบบการซุ่มโจมตี ไต้เฟิงเหลียนเป็นแกนนำของผู้หญิงในหมู่บ้านจัดหาเรื่องเสบียง จนต่อมาไต้เฟิงเหลียนถูกยิงเสียชีวิตขณะเดินทางไปส่งเสบียงอาหารให้กับกองกำลังของอวี๋จั้นเอ๋อที่กำลังยังต่อสู้กับทหารญี่ปุ่น เนื้อเรื่องบรรยายเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่แสดงออกถึงความโหดร้ายของทหารญี่ปุ่นและผลกระทบของสงครามต่อตัวบุคคลและสังคมอย่างชัดเจน หลังจากการต่อสู้กันหลายครั้งทำให้ชาวบ้านเสียชีวิตจากการสู้รบไปเป็นจำนวนมากจนเหลือผู้รอดชีวิตเพียงไม่กี่คน แต่อวี๋จั้นเอ๋อและไต้ว่กวนก็ยังยืนหยัดต่อสู้ปกป้องหมู่บ้านจากกองทัพทหารญี่ปุ่นและปกป้องศพชาวบ้านจากกองทัพสุนัขหลาที่หวังจะเข้ามากัดกินศพในบริเวณหมู่บ้าน (ลิตา วิชาญวงศ์, 2566: 73-74)

⁷ สงครามจีน-ญี่ปุ่นครั้งที่สอง เป็นสงครามที่เกิดขึ้นก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง แต่ต่อมาได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของสงครามโลกครั้งที่สองเรียกว่า “สงครามมหาเอเชียบูรพา”

7. วิธีการวิจัย

- 7.1 ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสำนวนสุภาษิตจีน-ไทยและการแปลสำนวนสุภาษิตจีน-ไทย และกรอบทฤษฎีแนวคิดเกี่ยวกับกลวิธีการแปล
- 7.2 รวบรวมข้อมูลสำนวนสุภาษิตจากต้นฉบับภาษาจีนและฉบับแปลไทย
- 7.3 จัดประเภทของการแปลสำนวนสุภาษิตจีน-ไทยที่ปรากฏ
- 7.4 วิเคราะห์กลวิธีการแปลโดยใช้แนวคิดการแปลของ ปีเตอร์ นิวมาร์ค และสัญญาวิ สายบัว ตั้งเป็นเกณฑ์การวิเคราะห์
- 7.5 นำเสนอผลการศึกษาวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

8. ผลการศึกษา

เมื่อรวบรวมข้อมูลสำนวนสุภาษิตจากต้นฉบับภาษาจีนและฉบับแปลไทยแล้ว สามารถจัดประเภทของการแปลสำนวนสุภาษิตใน “หงเกาเหลียงจยาจู” (《红高粱家族》) ในฉบับแปลไทยได้ออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้ 1. การแปลตรง 2. การแปลเอาความ 3. การใช้สำนวนไทยเทียบเคียงสำนวนจีน 4. การแปลโดยการละ การศึกษาการแปลสำนวนสุภาษิตจากตัวอย่างการแปลสำนวนสุภาษิตทั้งหมด 250 สำนวน พบว่ามีลักษณะดังต่อไปนี้

8.1 การแปลตรง

การแปลตรง ประกอบด้วยการแปลแบบคำต่อคำ (Word for word translation) หรือการแปลตรงตัว (Literal translation) เป็นวิธีที่ผู้แปลหาคำมาใช้ในภาษาฉบับแปล โดยเป็นคำที่มีความหมายตรงกับความหมายประจำรูปของคำแต่ละคำในต้นฉบับ เป็นการแปลในระดับคำที่ยึดโครงสร้างของภาษาต้นฉบับ ทั้งในแง่ความหมายและโครงสร้างของภาษาตามแนวคิดการแบ่งกลวิธีการแปลของนิวมาร์ค (Newmark, 1981: 42) ในหนังสือ Approaches to Translation การแปลแบบคำต่อคำหรือการแปลตรงจัดอยู่ในประเภทการแปลเชิงอรรถศาสตร์ซึ่งเป็นการแปลที่ผู้แปลพยายามเน้นความหมายของต้นฉบับเป็นสำคัญ จึงแปลหรือถ่ายทอดภาษาต้นฉบับมาเป็นภาษาฉบับแปลแบบคำต่อคำ หรือวลีต่อวลี จากการศึกษาตัวอย่างการแปลสำนวนสุภาษิตทั้งหมด 250 สำนวน พบว่าใช้วิธีการแปลตรงแบบที่ 1 การแปลคำต่อคำ ทั้งหมด 21 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 26.58 ของวิธีการแปลตรง และเป็นร้อยละ 8.4 ของรูปแบบการแปลทั้งหมด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

【红高粱家族】夜里，有一点风吹草动，五条狗齐声吠叫，不被它们咬死也要被它们吓死。(Moyan, 2003: 110)

【ตำนานรักทุ่งสีเพลิง】พอดกกลางคืน เมื่อลมพัดต้นหญ้าไหว หมาห้าตัวก็จะประสานเสียงเห่า ถ้ามีโจรผู้ร้าย ต่อให้ไม่ตายเพราะถูกพวกมันกัดก็คงตกใจตายเพราะเสียงพวกมันอยู่ดี (ประทีปพร วิรัชโกศล, 2557: 156)

สำนวนภาษาจีน	风吹草动
คำอ่าน	fēng chuī cǎo dòng
คำแปล	ลมพัดต้นหญ้าไหว
ความหมายภาษาจีน	风稍一吹，草就摇晃。比喻轻微的变故。(《成语大词典》，485)
ความหมายภาษาไทย	เหตุการณ์เล็ก ๆ น้อย ๆ, เหตุการณ์เปลี่ยนแปลงแค่นิดหน่อย (พจนานุกรมจีน-ไทย ฉบับใหม่, 386)

ตัวอย่างที่ 2

【红高粱家族】黑骡闭口无言，蹄腿乱动，交叉杂错，到底撑不住。(Moyan, 2003: 17)

【ตำนานรักทุ่งสีเพลิง】 ล่อคำหุบปากเล็กร้อง แท้ทั้งสองข้างปิดป้าย จนในที่สุดก็ล้มตึง (ประเทืองพร วิรัชโกศล, 2557: 30)

สำนวนภาษาจีน	闭口无言
คำอ่าน	bì kǒu wú yán
คำแปล	หุบปากเล็กร้อง
ความหมายภาษาจีน	闭上嘴巴不讲话，多指有话不愿说、不敢说，或无话可说。 (《成语用法大辞典》，54)
ความหมายภาษาไทย	ปิดปากไม่พูด, ปิดปากไม่แสดงความคิดเห็น (พจนานุกรมจีน-ไทย ฉบับใหม่, 72)

ตัวอย่างที่ 3

【红高粱家族】罗汉大爷的脸和娘的脸在瓮里层出不穷。(Moyan, 2003: 20)

【ตำนานรักทุ่งสีเพลิง】 ภาพใบหน้าของลุงหลัวอันและย่าผุดขึ้นในโองข้าแล้วซ้ำอีก (ประเทืองพร วิรัชโกศล, 2557: 34)

สำนวนภาษาจีน	层出不穷
คำอ่าน	céng chū bù qióng
คำแปล	ผุดขึ้น...ซ้ำแล้วซ้ำอีก
ความหมายภาษาจีน	层：重迭，重复。穷：穷尽。接连不断地出现，没有穷尽。 (《成语用法大辞典》，128)
ความหมายภาษาไทย	ได้โผล่ขึ้นอย่างไม่ขาดสาย, ได้ปรากฏขึ้นอย่างไม่ขาดสาย, ได้ปรากฏเป็นระลอกแล้วระลอกเล่า (พจนานุกรมจีน-ไทย ฉบับใหม่, 135)

ตัวอย่างที่ 4

【红高粱家族】孙五扔下刀子，跪在地上，嚎啕大哭。(Moyan, 2003: 28)

【ตำนานรักทุ่งสีเพลิง】 ซุนห้าโยนมีดทิ้ง ทรุดตัวลงกับพื้นแล้วร้องไห้พึมพาย (ประเทืองพร วิรัชโกศล, 2557: 44)

สำนวนภาษาจีน	嚎啕大哭
คำอ่าน	háo táo dà kū
คำแปล	ร้องไห้พึมพาย
ความหมายภาษาจีน	嚎啕：大声哭。放声大哭。(《成语用法大辞典》，335)
ความหมายภาษาไทย	-

จากการศึกษาตัวอย่างการแปลสำนวนสุภาษิตทั้งหมด 250 สำนวน พบว่าใช้วิธีการแปลตรงแบบที่ 2 การแปลตรงตัว ทั้งหมด 58 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 73.42 ของวิธีการแปลตรง และเป็นร้อยละ 23.2 ของรูปแบบการแปลทั้งหมด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 5

【红高粱家族】奶奶在轿里，突然感到一阵寒冷袭来，皮肤上凸起一层细小的鸡皮疙瘩。

(Moyan, 2003: 36)

【ตำนานรักทุ่งสีเพลิง】 ยารู้สึกตัวเย็นวบบจนขนลุกโดยไม่รู้สาเหตุ (ประทีองพร วิรัชโกศล, 2557: 54)

สำนวนภาษาจีน	鸡皮疙瘩
คำอ่าน	jī pí gē dā
คำแปล	ขนลุก
ความหมายภาษาจีน	因受冷或惊恐等皮肤上起的小疙瘩，样子和去掉毛的鸡皮相似。（《现代汉语词典》第五版，629）
ความหมายภาษาไทย	ขนลุก, ขนลุกขนพอง (พจนานุกรมจีน-ไทย ฉบับใหม่, 602)

ตัวอย่างที่ 6

【红高粱家族】奶奶不管她的胡言乱语的爹，骗腿上了驴，把一张春风漫卷过的粉脸对着道路南侧的高粱地。(Moyan, 2003: 77)

【ตำนานรักทุ่งสีเพลิง】 ย่าไม่สนใจปฐทวดซึ่งเอาแต่พูดจาเพ้อเจ้อ แก้วขึ้นหลังล้อ หันหน้าสวยๆ ที่เพิ่งถูกลมกำหนดพัดไล่ไปทางทุ่งข้าวฟ่างด้านใต้ของถนน (ประทีองพร วิรัชโกศล, 2557: 109)

สำนวนภาษาจีน	胡言乱语
คำอ่าน	hú yán luàn yǔ
คำแปล	พูดจาเพ้อเจ้อ
ความหมายภาษาจีน	丧失理智说胡话或毫无根据地乱说。（《成语大词典》，653）
ความหมายภาษาไทย	พูดส่อสี่ส่อห้า, พูดเพ้อเจ้อ (พจนานุกรมจีน-ไทย ฉบับใหม่, 548)

ตัวอย่างที่ 7

【红高粱家族】三教九流诸色人等，都在那儿讨价还价，吆三喝四，买东卖西。(Moyan, 2003: 89)

【ตำนานรักทุ่งสีเพลิง】 ผู้คนทุกแวดวงอาชีพ ต่างคนต่างต่อรองราคา ตะโกนซื้อขายสินค้ากันจ่อแจ (ประทีองพร วิรัชโกศล, 2557: 127)

สำนวนภาษาจีน	讨价还价
คำอ่าน	tǎo jià huán jià
คำแปล	ต่อรองราคา
ความหมายภาษาจีน	讨:索取。卖者讨价，买者还价。旧指交易中卖者和买者争议价格的现象。现多比喻在事前或谈判中讲条件，计较得失。（《成语大词典》，1444）
ความหมายภาษาไทย	ต่อรองราคา; อุปมาว่า ต่อรอง (เงื่อนไขต่าง ๆ ในการรับภาระหน้าที่หรือในการเปิดการเจรจากัน) (พจนานุกรมจีน-ไทย ฉบับใหม่, 1347)

ตัวอย่างที่ 8

【红高粱家族】腥甜的气味令人窒息，一群前来吃人肉的狗，坐在高粱地里，目光炯炯地盯着父亲和余司令。(Moyan, 2003: 2)

【ตำนานรักทุ่งสีเพลิง】กลิ่นคาวฉุนจัดจนแทบสลัก ผู่นหมาป่าที่หวังจะกินศพนั้นอยู่ในทุ่ง จ้องมองพ่อและหัวหน้าอิ้วด้วยดวงตาลุกวาว (ประเทืองพร วิรัชโกศล, 2557: 9)

สำนวนภาษาจีน	目光炯炯
คำอ่าน	mù guāng jiǒng jiǒng
คำแปล	ด้วยดวงตาลุกวาว
ความหมายภาษาจีน	炯炯: 明亮的样子。形容眼睛明亮有神。(《成语用法大辞典》，599)
ความหมายภาษาไทย	ตาวาว (พจนานุกรมจีน-ไทย ฉบับใหม่, 966)

ตารางที่ 1 ตารางแสดงการแปลสำนวนสุภาษิตด้วยวิธีการแปลตรงรูปแบบต่าง ๆ

1. การแปลตรง	สำนวนใน “ตำนานรักทุ่งสีเพลิง” ที่ปรากฏ	
	จำนวนสำนวน	ร้อยละ
1.1 การแปลคำต่อคำ	21	26.58
1.2 การแปลตรงตัว	58	73.42
รวม	79	100.00

แผนภูมิที่ 1 แผนภูมิแสดงการแปลสำนวนสุภาษิตด้วยวิธีการแปลตรงรูปแบบต่าง ๆ



8.2 การแปลเอาความ

ไนดา (Nida, 1964: 165-169, อ้างถึงใน สุพรรณิ ปันมณี, 2555: 19) เรียกการแปลประเภทนี้ว่า Dynamic Equivalent Translation ซึ่งแบ่งออกได้เป็นหลายระดับ ตั้งแต่การแปลเอาความหมายให้ครบทุกส่วนตรงตามต้นฉบับ ไปจนถึงระดับที่มีอิสระสูง ซึ่งเป็นการแปลที่เน้นปฏิกริยาตอบสนองของผู้รับสารหรือผู้อ่านโดยเทียบเคียงกับประสบการณ์การอ่านในภาษาและวัฒนธรรมของตน ดังนั้นผู้แปลจึงมีการปรับสำนวนให้เป็นธรรมชาติทั้งในระดับ คำศัพท์ ระดับไวยากรณ์ และระดับข้อความโดยพิจารณาจากบริบททางวัฒนธรรม

การแปลประเภทนี้สอดคล้องกับแนวคิดของเหียนฟู (严复) นักทฤษฎีการแปลสมัยราชวงศ์ชิง (清朝) ของจีน เหียนฟูเสนอมาตรฐานการแปลว่า “ถูกต้อง-สื่อความหมาย-ตามแบบแผน” (จีน, ต๋า, อย่า 信、达、雅) ซึ่งยังมีอิทธิพลต่อการแปลของประเทศจีนมาจนถึงยุคปัจจุบัน (กนกพร นุ่มทอง, 2554: 10) โดยมาตรฐานการแปลสองข้อแรกคือถูกต้องตามต้นฉบับ แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่ได้ติดกับรูปแบบของต้นฉบับมากเกินไปจนไม่สื่อความ การแปลเอาความจึงเป็นวิธีการแปลที่ผู้แปลอ่านและเข้าใจความหมายที่ต้องการจะสื่อในภาษาต้นฉบับแล้วสรุปความหมาย และแปลเก็บความโดยเนื้อความเดิมอยู่ครบถ้วน เนื้อความเพิ่มขึ้น หรือเนื้อความหายไป โดยมุ่งให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาเรื่องราวของตัวบท ไม่มุ่งถ่ายคำจากภาษาหนึ่งไปเป็นอีกภาษาหนึ่งซึ่งยากแก่การเข้าใจ สามารถแบ่งวิธีการแปลเอาความออกได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1) การแปลเอาความโดยคงเนื้อความเดิม

การแปลประเภทนี้เป็นการแปลหน่วยความหมายของต้นฉบับโดยแทนที่ด้วยหน่วยความหมายในภาษาแปลที่เท่าเทียมกัน เป็นการแปลที่มีลักษณะเป็นการถอดความหมายของสำนวนต้นฉบับเป็นสำนวนฉบับแปล (Idiomatic translation) พบวิธีการแปลเอาความโดยคงเนื้อความเดิมไว้ 58 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 41.73 ของวิธีการแปลเอาความ และเป็นร้อยละ 23.2 ของรูปแบบการแปลทั้งหมด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 9

【红高粱家族】众人在汽车周围狼吞虎咽，没有筷子，一律用手抓。(Moyan, 2003: 14)

【ตำนานรักทุ่งสีเพลิง】คนงานทุกคนใช้มือเปิบข้าวอย่างหิวโหย ไม่มีใครใช้ตะเกียบสักคน (ประทีปพร วิรัชโกศล, 2557: 25)

สำนวนภาษาจีน	狼吞虎咽
คำอ่าน	láng tūn hǔ yàn
คำแปล	เปิบ...อย่างหิวโหย
ความหมายภาษาจีน	形容吃东西又急又猛，像狼和虎那样吞咽。（《成语用法大辞典》，500）
ความหมายภาษาไทย	กลืนเอื้องๆ เข้าไป; หม่ำเข้าไปอย่างตะกละตะกลาม (พจนานุกรมจีน-ไทย ฉบับใหม่, 792)

ตัวอย่างที่ 10

【红高粱家族】“你这个里通外国的狗杂种！” (Moyan, 2003: 17)

【ตำนานรักทุ่งสีเพลิง】“ไอ้สัตว์นรกขายชาติ!” (ประทีปพร วิรัชโกศล, 2557: 29)

สำนวนภาษาจีน	里通外国
คำอ่าน	lǐ tōng wài guó

คำแปล	ขายชาติ
ความหมายภาษาจีน	与外国人勾结，出卖情报或国家利益等被判祖国的活动。 (《成语用法大辞典》，514)
ความหมายภาษาไทย	สมคบกับต่างชาติอย่างลับ ๆ ดำเนินกิจกรรมที่ทรยศต่อชาติ (พจนานุกรมจีน-ไทย ฉบับใหม่, 816)

ตัวอย่างที่ 11

【红高粱家族】“后日一起把鬼子汽车打了，然后你们就鸡走鸡道，狗走狗道，井水不犯河水。” (Moyan, 2003: 21)

【ตำนานรักทุ่งสีเพลิง】“ต่อไปก็ขอให้ช่วยกันทำลายรถของพวกญี่ปุ่น เสร็จงานแล้วค่อยแยกย้ายกันไป ไก่อยู่ส่วน ไก่ หมาอยู่ส่วนหมา ไม่ต้องเกี่ยวข้องกันอีก” (ประทีปพร วิรัชโกศล, 2557: 35)

สำนวนภาษาจีน	井水不犯河水
คำอ่าน	jǐng shuǐ bù fàn hé shuǐ
คำแปล	ไม่ต้องเกี่ยวข้องกัน
ความหมายภาษาจีน	比喻互不干扰，各管各的，各干各的。(《成语用法大辞典》，448)
ความหมายภาษาไทย	น้ำในบ่อจะไม่ไหลรุกรานน้ำในแม่น้ำ, อุปมาว่า ต่างก็ไม่ล้ำเขตกัน; ต่างก็ไม่ล้ำถิ่นกัน, ต่างก็ไม่ล้ำเส้นกัน (พจนานุกรมจีน-ไทย ฉบับใหม่, 696)

ตัวอย่างที่ 12

【红高粱家族】奶奶神色不变，继续凝视着射来子弹的高粱地，好像等待什么。(Moyan, 2003: 97)

【ตำนานรักทุ่งสีเพลิง】ยายังคงมีสีหน้าปกติ จ้องตามวิถีกระสุนเหมือนรอคอยอะไรบางอย่าง (ประทีปพร วิรัชโกศล, 2557: 138)

สำนวนภาษาจีน	神色不变
คำอ่าน	shén sè bù biàn
คำแปล	สีหน้าปกติ
ความหมายภาษาจีน	神色：神情。神情不惊慌。形容非常镇定。见“神色不动”。 (《成语用法大辞典》，1321)
ความหมายภาษาไทย	神色：สีหน้า; ลักษณะท่าทาง (พจนานุกรมจีน-ไทย ฉบับใหม่, 1219)

2) การแปลเอาความโดยเพิ่มความ

การแปลเอาความโดยเพิ่มความ ถือเช่นข้อย่อยของการแปลแบบอิสระ (Free translation) แบบหนึ่ง มันเด (Munday, 2009: 191, อ้างถึงใน บุรินทร์ ศรีสมถวิล, 2557: 50) อธิบายว่า การแปลประเภทนี้ “เป็นการจัดประเภทย่อยอย่างกว้างๆ ของการแปลใดๆ ก็ตามที่ไม่เชื่อตรงต่อต้นฉบับ เพื่อมุ่งสร้างบทแปลที่เป็นธรรมชาติในภาษาเป้าหมายหรือภาษาฉบับแปลมากกว่าเพื่อที่จะให้บทแปลสอดคล้องตามส่วนประกอบและโครงสร้างของต้นฉบับ” แคทฟอร์ด (Catford, 1967, อ้างถึงใน สุพรรณิ ปิ่นมณี, 2555: 19) เรียกวิธีการแปลดังกล่าวว่า Unbound Translation การแปลในรูปแบบนี้สามารถช่วยเพิ่มเติมนัยยะความหมายได้ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง จากการรวบรวมข้อมูลพบวิธีการแปล

เอาความโดยเพิ่มความทั้งหมด 42 ส่วน คิดเป็นร้อยละ 30.22 ของวิธีการแปลเอาความ และเป็นร้อยละ 16.8 ของรูปแบบการแปลทั้งหมด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 13

【红高粱家族】……他们演出过一幕幕英勇悲壮的舞剧，使我们这些活着的不肖子孙相形见绌，在进步的同时，我真切地感到种的退化。(Moyan, 2003: 2)

【ตำนานรักทุ่งสีเพลิง】...พวกเขาได้ร่วมกันแสดงนาฏกรรมอันยิ่งใหญ่และกล้าหาญจนกล้าหาญกล้า ทำให้ลูกหลานนอกคอกที่ยังมีชีวิตอยู่อย่างพวกเรากลายเป็นคนชี้ตลาดตาขาวในทันใด ถึงแม้ได้ย่นย่อการดำเนินชีวิตของเราจะสะดวกสบายและทันสมัยขึ้น แต่ผมกลับรู้สึกได้อย่างชัดเจนว่าเผ่าพันธุ์ของเราด้อยลง (ประทีปพร วิรัชโกศล, 2557: 8)

สำนวนภาษาจีน	相形见绌
คำอ่าน	xiāng xíng jiàn chù
คำแปล	กลายเป็นคนชี้ตลาดตาขาวในทันใด
ความหมายภาษาจีน	相形：互相比较。绌：不足。指相比之下，显出一方的不足（《成语用法大辞典》，992）
ความหมายภาษาไทย	ต่างกันไกล; ห่างกันไกล (เมื่อนำมาเปรียบเทียบกัน) (พจนานุกรมจีน-ไทย ฉบับใหม่, 1518)

จากตัวอย่างที่ 13 ใช้รูปแบบการแปลเอาความโดยเพิ่มความ จากความหมายภาษาไทยว่า ต่างกันไกล ห่างกันไกล (เมื่อนำมาเปรียบเทียบกัน) ผู้แปลเพิ่มความด้วยการแปลว่า กลายเป็นคนชี้ตลาดตาขาวในทันใด เพื่อเพิ่มนัยยะเชิงการเปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างและความห่างชั้นเรื่องความกล้าหาญ ระหว่างรุ่นบรรพบุรุษและรุ่นลูกหลานได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ตัวอย่างที่ 14

【红高粱家族】站在河堤上，抬眼就见到堤南无垠的高粱平整如板砥的穗面，它们都纹丝不动。(Moyan, 2003: 18)

【ตำนานรักทุ่งสีเพลิง】หากยืนอยู่บนตลิ่ง เมื่อเงยหน้าจะเห็นรวงข้าวฟ่างสงบนิ่งทอดตัวกว้างไกลสุดลูกหูลูกตาทางตอนใต้ของฝั่งแม่น้ำ พวกมันยืนต้นนิ่งตรงแน่ว (ประทีปพร วิรัชโกศล, 2557: 30)

สำนวนภาษาจีน	纹丝不动
คำอ่าน	wén sī bù dòng
คำแปล	ยืนต้นนิ่งตรงแน่ว
ความหมายภาษาจีน	纹丝：形容细微、极小。一点儿也不动。（《成语用法大辞典》，943）
ความหมายภาษาไทย	ไม่ขยับเขยื้อนแม้แต่น้อย; ไม่สะเทือนแม้แต่น้อย (พจนานุกรมจีน-ไทย ฉบับใหม่, 1453)

จากตัวอย่างที่ 14 ใช้รูปแบบการแปลเอาความโดยเพิ่มความ จากความหมายภาษาไทยว่า ไม่ขยับเขยื้อนแม้แต่น้อย; ไม่สะเทือนแม้แต่น้อย ผู้แปลเพิ่มความด้วยการแปลว่า ยืนต้นนิ่งตรงแน่ว เพื่อเพิ่มนัยยะของความหมาย

เรื่องความสงบนิ่งและสงบสุข แสดงให้เห็นว่าในสภาวะปกติที่ไม่มีการสู้รบต้นข้าวฟ่างแดงจะยืนต้นสง่างามอย่างเป็นระเบียบ

ตัวอย่างที่ 15

【红高粱家族】父亲跟着爷爷走过因天空的灰暗而变得明亮起来的公路，在路东边片同样被扫射得七零八落的高粱地理，翻看着那些东一个西一个的兄弟们。(Moyan, 2003: 74)

【ตำนานรักทุ่งสีเพลิง】พ่อเดินตามปู่ไปบนถนนหลวงที่ดูสว่างขึ้นเมื่อฟ้ามืด ช่วยกันพลิกตัวเพื่อนร่วมกองกำลังซึ่งนอนระเกระระอยู่ในทุ่งข้าวฟ่างที่ถูกกราดยิงจนเหลือแต่ซาก ทางฝั่งตะวันออกของถนน (ประทีปพร วิรัชโกศล, 2557: 104)

สำนวนภาษาจีน	七零八落
คำอ่าน	qī líng bā luò
คำแปล	เหลือแต่ซาก
ความหมายภาษาจีน	形容零碎分散，残缺不全的样子。（《成语用法大辞典》，657）
ความหมายภาษาไทย	เรี่ยราด; เกื่อนกลาด (พจนานุกรมจีน-ไทย ฉบับใหม่, 1065)

จากตัวอย่างที่ 15 ใช้รูปแบบการแปลเอาความโดยเพิ่มความ จากความหมายภาษาไทยว่า เรี่ยราด; เกื่อนกลาด ผู้แปลเพิ่มความด้วยการแปลว่า เหลือแต่ซาก เพื่อเพิ่มนัยยะความหมายในแง่ผลลัพธ์ให้ได้ทราบว่า หลังจากภาพฉากการต่อสู้ที่รุนแรงซึ่งทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างเสียหายกระจัดกระจายเกื่อนกลาดแล้วนั้น ทุ่งข้าวฟ่างแดงซึ่งเป็นสมรภูมิแห่งการสู้รบครั้งนี้พึงย่อยยับจนเหลือแต่ซาก

ตัวอย่างที่ 16

【红高粱家族】……但那时候奶奶时单家的明媒正娶的媳妇，爷爷与她总归是桑间濮上之合。(Moyan, 2003: 74)

【ตำนานรักทุ่งสีเพลิง】...อย่างไรก็ตาม ขณะนั้นยายังได้ชื่อว่าเป็นสะใภ้ที่ถูกต้องตามประเพณีของสกุลชั้น และความสัมพันธ์ระหว่างย่ากับปู่ก็เป็นแค่การคบชู้ (ประทีปพร วิรัชโกศล, 2557: 104)

สำนวนภาษาจีน	桑间濮上
คำอ่าน	sāng jiān pú shàng
คำแปล	การคบชู้
ความหมายภาษาจีน	桑间：春秋时卫国地名，在濮水之上。指男女私下相会的地方。（《成语大词典》，1282）
ความหมายภาษาไทย	-

จากตัวอย่างที่ 16 ใช้รูปแบบการแปลเอาความโดยเพิ่มความ ไม่พบความหมายสำนวนนี้ในพจนานุกรมจีน-ไทย ฉบับใหม่ ภาษาจีนอธิบายว่า เป็นสถานที่ที่ชายและหญิงพบกันเป็นการส่วนตัว การนัดพบกันอย่างลับ ๆ ระหว่างหญิงชาย ผู้แปลแปลสำนวนนี้ว่า การคบชู้ ซึ่งเป็นเพิ่มความหมายเรื่อง การกระทำผิดธรรมเนียมประเพณีและศีลธรรม คบหาและมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งกับชายหรือหญิงอื่นนอกจากสามีหรือภรรยาของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับเนื้อเรื่องของนวนิยาย

3) การแปลเอาความโดยลดความ

การแปลเอาความโดยลดความ เป็นการแปลแบบอิสระ (Free translation) ประเภทหนึ่ง มุ่งสร้างบทแปลที่เป็นธรรมชาติโดยปรับให้ความยาวของส่วนประกอบในบทแปลสั้นลง เช่นจากอนุประโยคเป็นวลี และมีการตัดส่วนประกอบย่อยบางส่วนออกไป เป็นต้น แต่จะไม่ทำให้ความหมายที่ต้องการสื่อหาย ซึ่งการแปลในรูปแบบนี้จะลดนัยยะทางความหมายของสำนวนสุภาษิตนั้น ๆ ลงบางประการเพื่อให้ได้ภาษาแปลที่กระชับและเป็นธรรมชาติมากขึ้น พบวิธีการแปลเอาความโดยลดความทั้งหมด 22 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 28.06 ของวิธีการแปลเอาความ และเป็นร้อยละ 15.6 ของรูปแบบการแปลทั้งหมด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 17

【红高粱家族】罗汉大爷小心翼翼地从这个洞里爬出去。(Moyan, 2003: 15)

【ตำนานรักทุ่งสีเพลิง】คิดได้ดังนั้นลุงหลัวอันก็ค่อย ๆ คลานออกไปทางช่องประตู (ประทีปพร วิรัชโกศล, 2557: 27)

สำนวนภาษาจีน	小心翼翼
คำอ่าน	xiǎo xīn yì yì
คำแปล	ค่อย ๆ
ความหมายภาษาจีน	翼翼：严肃恭敬的样子。形容举动十分恭敬谨慎，丝毫不敢疏忽大意。（《成语用法大辞典》，1004）
ความหมายภาษาไทย	ระมัดระวังเป็นอย่างยิ่ง; ระแวงระวังเป็นอย่างยิ่ง; ระวังตัวแจ (พจนานุกรมจีน-ไทย ฉบับใหม่, 1536)

ตัวอย่างที่ 18

【红高粱家族】奶奶虽然也想过上马金下马银的好日子但更盼着有一个识文解字、眉清目秀、知冷知热的好女婿。(Moyan, 2003: 31)

【ตำนานรักทุ่งสีเพลิง】ถึงแม้ย่าไผ่ฝันอยากใช้ชีวิตร่ำรวยอยู่บ้าง แต่แกลสนใจเรื่องการศึกษานิสัยใจคอและรูปร่างหน้าตาของสามีในอนาคตมากกว่า (ประทีปพร วิรัชโกศล, 2557: 48)

สำนวนภาษาจีน	眉清目秀
คำอ่าน	méi qīng mù xiù
คำแปล	รูปร่างหน้าตา
ความหมายภาษาจีน	形容人面貌清秀俊丽。（《成语用法大辞典》，564）
ความหมายภาษาไทย	หน้าตาดี, หน้าตาหล่อ, หน้าตาสวยพริ้มเพรา (พจนานุกรมจีน-ไทย ฉบับใหม่, 918)

ตัวอย่างที่ 19

【红高粱家族】“大哥哥们……饶了我吧……”奶奶在呃囁中，痛不欲生地说着，说完了，便放声大哭起来。(Moyan, 2003: 34)

【ตำนานรักทุ่งสีเพลิง】“พี่จ๋า...ปล่อยฉันไปเถอะ...” ย่าพูดยอย่างขมขื่นระหว่างสำรอกอาหาร พุดจบก็ร้องไห้สะอึกสะอื้น (ประทีปพร วิรัชโกศล, 2557: 53)

สำนวนภาษาจีน	痛不欲生
คำอ่าน	tòng bú yù shēng
คำแปล	อย่างขมขื่น
ความหมายภาษาจีน	悲痛到了极点，不想再活下去。（《成语用法大辞典》，898）
ความหมายภาษาไทย	เศร้ารันทด พิลาปร่ำไห้ปริ่มว่าจะขาดใจตาย (พจนานุกรมจีน-ไทย ฉบับใหม่, 1389)

ตัวอย่างที่ 20

【红高粱家族】那天正逢高密大集，推车的，挑担的，骑驴的，步行的，络绎不绝过城门。（Moyan, 2003: 89）

【ตำนานรักทุ่งสีเพลิง】วันนั้นมีตลาดนัด จึงมีพ่อค้าแม่ค้าขึ้นรถ หาบกระจาด ชีล่อ เดินเท้าผ่านประตูเมืองเข้ามามากมาย (ประเทืองพร วิรัชโกศล, 2557: 126-127)

สำนวนภาษาจีน	络绎不绝
คำอ่าน	luò yì bù jué
คำแปล	มากมาย
ความหมายภาษาจีน	络绎：连续不断。绝：断绝。形容来往的行人或车马前后相接，连续不断。（《成语大词典》，966）
ความหมายภาษาไทย	(คน, ม้า, รถ, เรือ เป็นอาทิ) ทอยอย; ทอยอยกันมาอย่างไม่ขาดสาย (พจนานุกรมจีน-ไทย ฉบับใหม่, 893)

จากการศึกษาทวิวิธีการแปลสำนวนสุภาษิตในนวนิยายจีนเรื่อง “หงเกาเหลียงจยาจู” ฉบับแปลไทยเรื่อง “ตำนานรักทุ่งสีเพลิง” พบวิธีการแปลเอาความมากที่สุด โดยพบวิธีการแปลเอาความทั้งสามรูปแบบรวมกันทั้งสิ้น 139 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 55.6 ของตัวอย่างสำนวนสุภาษิตที่ศึกษาทั้งหมด

ตารางที่ 2 ตารางแสดงการแปลสำนวนสุภาษิตด้วยวิธีการแปลเอาความรูปแบบต่าง ๆ

2. การแปลเอาความ	สำนวนใน “ตำนานรักทุ่งสีเพลิง” ที่ปรากฏ	
	จำนวนสำนวน	ร้อยละ
2.1 คงเนื้อความเดิม	58	41.73
2.2 แปลเพิ่มความ	42	30.22
2.3 แปลลดความ	39	28.06
รวม	139	100.00

แผนภูมิที่ 2 แผนภูมิแสดงการแปลสำนวนสุภาษิตด้วยวิธีการแปลเอาความรูปแบบต่างๆ



8.3 การแปลโดยใช้สำนวนไทยเทียบเคียงสำนวนจีน

การแปลโดยใช้สำนวนไทยเทียบเคียงสำนวนจีน เป็นวิธีที่ผู้แปลเลือกใช้สำนวนไทยแทนสำนวนจีนโดยยังสื่อความหมายที่ใกล้เคียงกับสำนวนในต้นฉบับภาษาจีน ซึ่งถือเป็นการปรับรูปแบบของการนำเสนอลักษณะทางภาษาและวัฒนธรรมต้นทางให้เหมาะสมกับวิธีการแสดงออกในภาษาปลายทาง วิธีการแปลแบบนี้พบไม่มาก พบการการแปลโดยใช้สำนวนไทยเทียบเคียงสำนวนจีน จำนวนทั้งสิ้น 13 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 5.20 ของรูปแบบการแปลทั้งหมด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 21

【红高粱家族】一时间鸦雀无声，听得清那条狼狗哈达哈达的喘气声，那个牵狼狗的日本官儿放一个嘹亮的屁。(Moyan, 2003: 26)

【ตำนานรักทุ่งสีเพลิง】ทั่วบริเวณเงียบเป็นเป่าสาก ได้ยินเพียงเสียงหายใจหนักๆ ของหมาตัวนั้น ทหารญี่ปุ่น (ประทีปพร วิรัชโกศล, 2557: 42)

สำนวนภาษาจีน	鸦雀无声
คำอ่าน	yā què wú shēng
คำแปล	เงียบเป็นเป่าสาก
ความหมายภาษาจีน	连乌鸦麻雀的声音都没有。形容非常安静。也形容缄口不言。 (《成语用法大辞典》，1066)
ความหมายภาษาไทย	เงียบเป็นเป่าสาก; เงียบกริบ (พจนานุกรมจีน-ไทย ฉบับใหม่, 1601)

ตัวอย่างที่ 22

【红高粱家族】“畜生！你这个忘恩负义吃里扒外的混帐东西！”(Moyan, 2003: 17)

【ตำนานรักทุ่งสีเพลิง】ไอ้เดรัจฉาน ออกตัญญู เลี้ยงเสียข้าวสุก (ประทีปพร วิรัชโกศล, 2557: 29)

สำนวนภาษาจีน	吃里扒外
คำอ่าน	chī lǐ pá wài
คำแปล	เลี้ยงเสี้ยข้าวสุก
ความหมายภาษาจีน	之受这一方的好处，却暗地为另一方效劳，干损害这一方的勾当。也指将自己方面的情况告诉对方。（《成语用法大辞典》，151）
ความหมายภาษาไทย	กินข้าวในบ้านแต่ไปช่วยคนนอกบ้าน; กินในบ้านแต่ขี้บ่นหลังคาเรือน (พจนานุกรมจีน-ไทย ฉบับใหม่, 177)

ตัวอย่างที่ 23

【红高粱家族】那三天里，单家大院里天翻地覆，罗汉大爷和伙计们浑身淋了酒…… (Moyan, 2003: 101)

【ตำนานรักทุ่งสีเพลิง】ช่วงเวลาสามวันนั้น บ้านสกุลชั้นเปลี่ยนแปลงจากหน้ามือเป็นหลังมือ (ประทีปพร วิรัชโกศล, 2557: 114)

สำนวนภาษาจีน	天翻地覆
คำอ่าน	tiān fān dì fù
คำแปล	เปลี่ยนแปลงจากหน้ามือเป็นหลังมือ
ความหมายภาษาจีน	覆：翻转。比喻变化急剧（《成语大词典》，1452）
ความหมายภาษาไทย	(เกิดความโกลาหล) ออลหม่านไปหมด; ฟ้าสะเทือนแผ่นดินจะพลิก; อุปมาว่า เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่; พลิกแผ่นดิน (พจนานุกรมจีน-ไทย ฉบับใหม่, 1360)

ตัวอย่างที่ 24

【红高粱家族】…余大牙四十多岁，嗜酒如命，贪财好色，那天他喝了个八成醉，玲子闯进去，正如飞蛾投火，正如羊入虎穴。(Moyan, 2003: 42)

【ตำนานรักทุ่งสีเพลิง】อีว์ฟันใหญ่อายุสี่สิบกว่าปี เป็นคนขี้เหล้า ละโมบ แถมยังบ้ากาม วันนั้นเขาดื่มจนเมาแฉ่ พอหลังจื่อโผล่เข้าไปในห้องก็ไม่ต่างอะไรกับแมลงเม่าบินเข้ากองไฟ ลูกแกะเข้าถ้ำเสือ (ประทีปพร วิรัชโกศล, 2557: 62)

สำนวนภาษาจีน	飞蛾投火
คำอ่าน	fēi é tóu huǒ
คำแปล	แมลงเม่าบินเข้ากองไฟ
ความหมายภาษาจีน	见“飞蛾赴火”。比喻自取灭亡，自寻死路。（《成语大辞典》，466）
ความหมายภาษาไทย	(เหมือน) แมลงเม่าบินเข้าหาไฟ (พจนานุกรมจีน-ไทย ฉบับใหม่, 371)

8.4 การแปลโดยการละ

การแปลโดยการละ หมายถึงการที่ผู้แปลแปลข้ามหรือไม่แปลสำนวนที่ปรากฏในภาษาต้นฉบับ แนวคิดของนิวมาร์ค (Newmark, 1981: 22) ได้อธิบายว่า ผู้แปลสามารถละได้หากพบว่า สำนวนหรืออุปลักษณ์ในต้นฉบับเป็นสำนวนหรืออุปลักษณ์ที่ทำให้เกิดความเย็นเยื่อ หรือไม่สามารถหาถ้อยความหรือสำนวนในภาษาฉบับแปลที่มีระดับเทียบเคียงกับต้นฉบับได้ แคทฟอร์ด (Catford, 1965: 21) เรียกการแปลลักษณะนี้ว่า “การแปลบางส่วน” (Partial

translation) เป็นการละทิ้งเนื้อหาบางส่วนหรือหลายส่วนไว้ มิได้แปลให้เห็นชัดเจนโดยตรงแต่จะรวมเข้าไปอยู่ในกระบวนการแปล ซึ่งไม่นิยมใช้ในการแปลเชิงอรรถศาสตร์เพราะเป็นเสมือนการแปลไม่ครบ แต่อย่างไรก็ตามสามารถนำมาใช้ในกรณีที่ตัวบทมีคุณลักษณะบางอย่างที่ไม่อาจแปลเป็นถ้อยคำได้ เช่น ความหมายแฝง ความไพเราะ ความลึกซึ้งกินใจ หรือเนื่องจากผู้แปลลงใจไม่แปล ดังที่กนกพร นุ่มทอง และศิริวรรณ ลิขิตเจริญธรรม (2562:137) กล่าวถึงหลักและข้อควรระวังในการแปลไว้ข้อหนึ่งว่า ผู้แปลควรรู้จักตัด เติม และปรับข้อความให้เหมาะสมกับวิธีการแสดงออกในภาษาปลายทาง ซึ่งในการแปลอาจมีการตัด ละ หรือเพิ่มเติมข้อความบางส่วนที่ไม่ปรากฏในต้นฉบับลงไปฉบับแปล การแปลในรูปแบบนี้จะตัดทอนความหมายของสำนวนสุภาษิตนั้น ๆ ออกไปเพื่อให้ได้ภาษาแปลที่กระชับ สั้นไหลและเป็นธรรมชาติ แต่จะไม่ทำให้ความหมายสำคัญที่ต้องการสื่อสารหายไป จากข้อมูลสำนวนที่ศึกษา พบว่าการแปลโดยการละจำนวน 19 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 7.60 ของรูปแบบการแปลทั้งหมด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 25

【红高粱家族】后来又鬼鬼祟祟地跳出来一只火红的狐狸。(Moyan, 2003: 29)

【ตำนานรักทุ่งสีเพลิง】ลักพัทหม่าจิ้งจอกสีแดงเพลิงตัวหนึ่งก็กระโดดออกมา (ประทีปพร วิรัชโกศล, 2557: 45)

สำนวนภาษาจีน	鬼鬼祟祟
คำอ่าน	guǐ guǐ suì suì
คำแปล	-
ความหมายภาษาจีน	行动诡秘、怕人发现的样子。(《成语用法大辞典》，321)
ความหมายภาษาไทย	หลบ ๆ ซ่อน ๆ (พจนานุกรมจีน-ไทย ฉบับใหม่, 490)

ตัวอย่างที่ 26

【红高粱家族】父亲蹑手蹑脚地走上前，离哑巴一步远停住。(Moyan, 2003: 22)

【ตำนานรักทุ่งสีเพลิง】พ่อเดินไปหยุดตรงหน้านายไข้ (ประทีปพร วิรัชโกศล, 2557: 36)

สำนวนภาษาจีน	蹑手蹑脚
คำอ่าน	niè shǒu niè jiǎo
คำแปล	-
ความหมายภาษาจีน	形容轻手轻脚地走，没有声响。(《成语用法大辞典》，621)
ความหมายภาษาไทย	ค่อย ๆ ย่องไปเบา ๆ ; เดินเบา ๆ (พจนานุกรมจีน-ไทย ฉบับใหม่, 997)

ตัวอย่างที่ 27

【红高粱家族】……外曾祖母作了好饭好菜，说着甜言蜜语，我奶奶置之不理，宛若木人一样。(Moyan, 2003: 66)

【ตำนานรักทุ่งสีเพลิง】ย่าหวดทำกับข้าวอร่อยๆ ให้ พุดจาร์นหนู แต่ย่ากลับนั่งนิ่งเหมือนตุ๊กตาไม้ (ประทีปพร วิรัชโกศล, 2557: 94)

สำนวนภาษาจีน	置之不理
คำอ่าน	zhì zhī bù lǐ
คำแปล	-

ความหมายภาษาจีน	置：安放。理：理睬。放在一边不理睬。（《成语用法大辞典》，1252）
ความหมายภาษาไทย	ไม่แยแส; ไม่สนใจใยดี; เอาหูไปนาเอาตาไปไร่ (พจนานุกรมจีน-ไทย ฉบับใหม่, 1840)

ตัวอย่างที่ 28

【红高粱家族】他逃离村庄，三教九流都沾过边，后来迷上了赌钱，赌技日新月异，精益求精，铜板上的锈迹把双手都染绿了。（Moyan, 2003: 80）

【ตำนานรักทุ่งสีเพลิง】อีวี่จั้นเอ๋าก็หนีออกจากหมู่บ้าน ระหว่างนั้นเขาได้ข้องเกี่ยวกับอบายมุขทุกชนิด สุดท้ายก็หลงใหลการพนันจนพัฒนาฝีมือขึ้นเป็นลำดับ คราบสนิมบนเหรียญทองแดงเปื้อนนีวจนเขียวไปหมด (ประเทืองพร วิรัชโกศล, 2557: 114)

สำนวนภาษาจีน	精益求精
คำอ่าน	jīng yì qiú jīng
คำแปล	-
ความหมายภาษาจีน	精：完美。益：更。已经完美了，还有追求更完美的。（《成语大词典》，803）
ความหมายภาษาไทย	ดีแล้วยังจะต้องกลั่นกรองให้ดียิ่งขึ้น; พยายามกลั่นกรองให้ดียิ่งขึ้น (พจนานุกรมจีน-ไทย ฉบับใหม่, 695)

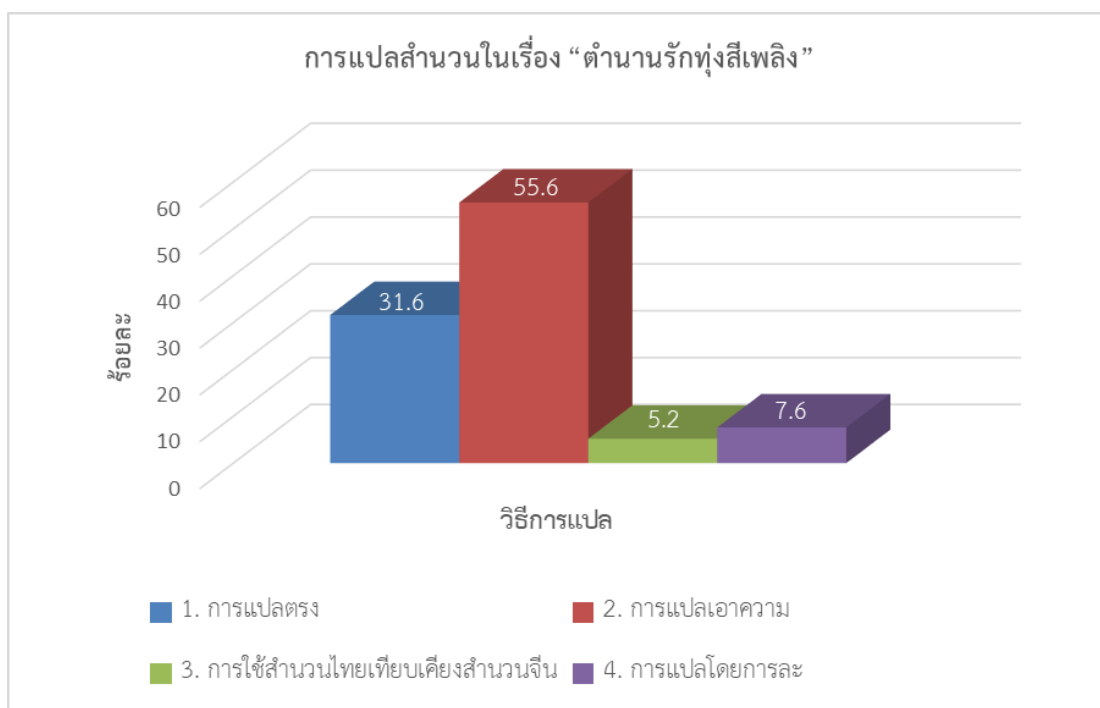
9. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาและการรวบรวมข้อมูลการแปลสำนวนสุภาษิตในนวนิยายจีนเรื่อง “หงเกาเหลียงจยาจู่” (《红高粱家族》) ฉบับแปลไทยเรื่อง “ตำนานรักทุ่งสีเพลิง” สามารถแสดงเป็นค่าสถิติของกลวิธีการแปลสำนวนสุภาษิตที่พบได้ ดังตารางและแผนภูมิต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ตารางแสดงการแปลสำนวนสุภาษิตใน “หงเกาเหลียงจยาจู่” ฉบับแปลไทย “ตำนานรักทุ่งสีเพลิง”

วิธีการแปล		การแปลสำนวนในเรื่อง “ตำนานรักทุ่งสีเพลิง”			
		จำนวนสำนวน		ร้อยละ	
1. การแปลตรง	1.1 การแปลคำต่อคำ	21	79	8.4	31.60
	1.2 การแปลตรง	58		23.2	
2. การแปลเอาความ	2.1 คงเนื้อความเดิม	58	139	23.2	55.60
	2.2 เพิ่มความ	42		16.8	
	2.3 ลดความ	39		15.6	
3. การใช้สำนวนไทยเทียบเคียงสำนวนจีน		13		5.20	
4. การแปลโดยการละ		19		7.60	
รวม		250		100.00	

แผนภูมิที่ 3 แผนภูมิแสดงการแปลสำนวนสุภาษิตใน “หงเกาเหลียงจยาจู” ฉบับแปลไทย “ตำนานรักทุ่งสีเพลิง”



จากตารางและแผนภูมิข้างต้นแสดงให้เห็นว่า วิธีการแปลที่พบมากที่สุดในการแปลสำนวนสุภาษิตจีนเป็นภาษาไทยในนวนิยายจีนเรื่อง “หงเกาเหลียงจยาจู” (《红高粱家族》) ฉบับแปลไทยเรื่อง “ตำนานรักทุ่งสีเพลิง” ได้แก่วิธีการแปลเอาความ พบจำนวนทั้งสิ้น 139 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 55.60 ของสำนวนสุภาษิตตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาได้แก่วิธีการแปลตรง จำนวน 79 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 31.60 วิธีการแปลโดยการละ จำนวน 19 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 7.60 และวิธีการแปลโดยใช้สำนวนไทยเทียบเคียงสำนวนจีน จำนวน 13 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 5.20 ตามลำดับ

เห็นได้ว่าการแปลสำนวนสุภาษิตในนวนิยายจีนฉบับแปลเรื่องนี้ เน้นการแปลโดยมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการแปลเพื่อให้ผู้อ่านทราบและเข้าใจถึงตัวบทและเรื่องราวที่เกิดขึ้นในนวนิยายเป็นหลัก ถือเป็นการพยายามนำเสนอข้อมูลชุดหนึ่งให้แก่วัฒนธรรมปลายทางในรูปแบบภาษาปลายทาง ซึ่งข้อมูลเหล่านี้เป็นข้อมูลที่ได้จากวัฒนธรรมต้นทางและรูปแบบภาษาต้นทาง แต่ต้องถูกนำมาสื่อความและขัดเกลาออกมาเป็นภาษาปลายทางที่เข้าใจได้จากการศึกษาพบการแปลสำนวนสุภาษิตจีนเดียวกันออกมาเป็นสำนวนภาษาไทยที่แตกต่างกันในหลายกรณี ซึ่งอาจเป็นเพื่อให้เข้ากับบริบทในแต่ละช่วงตอนหรืออาจเป็นอีกหนึ่งกลวิธีการแปลของผู้แปลที่ต้องการหลีกเลี่ยงการใช้คำซ้ำ นอกจากนี้ยังปรากฏการแปลสำนวนสุภาษิตจีนออกมาเป็นภาษาไทยในระดับที่แตกต่างกับภาษาจีน เช่น ทำให้สุภาพมากขึ้น ทำให้โหดร้ายน้อยลง เป็นต้น ทั้งนี้การดัดแปลงดังกล่าวก็เพื่อให้ได้คำแปลที่สามารถสื่อความได้ในภาษาปลายทาง และมีความหมายสอดคล้องกับบริบทและเนื้อหาในแต่ละช่วงตอนของนวนิยายให้มากที่สุด

จากการศึกษาการแปลสำนวนสุภาษิตจีนเป็นภาษาไทยที่ปรากฏในเรื่อง “ตำนานรักทุ่งสีเพลิง” จะเห็นได้ว่าวิธีการแปลที่ช่วยในการสื่อความหมายเป็นหลัก ได้แก่ วิธีการแปลเอาความ (ร้อยละ 55.60) และวิธีการแปลตรง (ร้อยละ 31.60) ตามลำดับ ซึ่งวิธีการแปลสำนวนสุภาษิตที่พบได้บ่อยที่สุดในนวนิยายเรื่องนี้คือวิธีการแปลเอาความ ซึ่งประกอบด้วยรูปแบบย่อย ได้แก่ 1. การแปลเอาความแบบคงความเดิม (คิดเป็นร้อยละ 23.20 ของสำนวนทั้งหมด)

2. การแปลเอาความแบบลดความ (คิดเป็นร้อยละ 16.80 ของจำนวนทั้งหมด) และ 3. การแปลเอาความแบบเพิ่มความ (คิดเป็นร้อยละ 15.60 ของจำนวนทั้งหมด) เห็นได้จากวิธีการแปลเอาความทั้งหมดนั้น พบวิธีการแปลเอาความแบบการคงเนื้อความเดิมมากที่สุด เนื่องจากการคงเนื้อความเดิมให้มีความใกล้เคียงกับสารที่ต้นฉบับต้องการสื่อออกมามากที่สุดนั้นถือเป็นความซื่อสัตย์ต่อต้นฉบับ และพบรูปแบบการแปลเอาความโดยเพิ่มความหรือลดความในปริมาณใกล้เคียงกัน ซึ่งผู้แปลเลือกใช้การแปลโดยเพิ่มความหรือลดความตามบริบทที่จำเป็น โดยเพิ่มความในจุดที่ต้องเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความเข้าใจ หรือลดความในจุดที่สามารถลดทอนตัดออกไปได้เพื่อสื่อสารให้ผู้อ่านภาษาปลายทางเข้าใจได้ง่ายขึ้น ซึ่งวิธีการแปลเอาความเป็นวิธีการแปลที่ช่วยสื่อความระหว่างภาษาต้นทางและภาษาปลายทางได้ดี เนื่องจากเป็นข้อความที่แปลแล้วเป็นธรรมชาติ ลักษณะการแปลมีการปรับเปลี่ยนไปตามเหตุและปัจจัยทางวัฒนธรรม และถูกต้องตามสำนวนการเขียนภาษาที่สอง ทั้งยังเป็นลักษณะการแปลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษารูปแบบภาษาต้นฉบับ สามารถทำให้ผู้อ่านเรียนรู้รู้ภาษาของต้นฉบับได้

การศึกษาพบว่าวิธีการแปลเอาความแบบลดความ (คิดเป็นร้อยละ 15.60 ของจำนวนทั้งหมด) และพบการแปลวิธีการแปลโดยการละ (คิดเป็นร้อยละ 7.6 ของจำนวนทั้งหมด) จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยมีความเห็นว่าการลดทอนและการละเหล่านี้อาจเกิดขึ้นจากสาเหตุ 1. อิทธิพลโดยตรงจากตัวผู้แปล ทั้งทางด้านทัศนคติและความรู้สึกของผู้แปล และสำนวนภาษาที่ผู้แปลที่ต้องการนำเสนอ 2. ผู้แปลละข้อความบางส่วนที่ไม่มีความจำเป็นต้องแปลเพื่อให้ตัวบทกระชับ ลดความเยิ่นเย้อ 3. ผู้แปลต้องการตัดทอนข้อความบางส่วนที่ไม่ต้องการนำเสนอ เช่น คำหยาบคาย เนื้อหาที่มีความรุนแรง เพื่อทำให้เนื้อหาอ่อนลงและเข้ากับวัฒนธรรมปลายทางและความเข้าใจของผู้อ่านภาษาปลายทางได้ดียิ่งขึ้น และ 4. วิธีการแปลเอาความแบบลดความหรือวิธีการแปลโดยการละ อาจเกิดขึ้นจากปัจจัยความแตกต่างของภาษาต้นทางและภาษาปลายทาง กรณีเป็นคำ วลี หรือสำนวนที่ภาษาปลายทางไม่สามารถหาคำที่เหมาะสมมาใช้แปลได้ การแปลโดยใช้วิธีการแปลเอาความแบบลดความหรือวิธีการแปลโดยการละก็เป็นวิธีการหนึ่งที่น่ามาใช้ในการแปล จากผลการศึกษานำเนื้อหาและตัวอย่างในการแปลมาใช้ประกอบความเข้าใจและสะท้อนให้เห็นถึงมุมมองและวิธีการแปลสำนวนสุภาษิตในนวนิยายจีนของนักแปลไทยเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาการแปลต่อไป

10. ข้อเสนอแนะ

นอกจากการศึกษากลวิธีแปลสำนวนสุภาษิตจีนเป็นภาษาไทยใน “หงเหาเหลียงจยาจู้” ฉบับแปลไทย เรื่อง “ตำนานรักทุ่งสีเพลิง” แล้ว ผู้วิจัยเห็นว่า ยังมีหัวข้อที่น่าสนใจควรค่าแก่การศึกษาอีกมากในนวนิยายเรื่องนี้ เช่น การศึกษาทัศนคติที่สะท้อนอยู่ในการแปลสำนวนสุภาษิตจีน-ไทยเพื่อวิเคราะห์ส่วนเหมือนและส่วนต่าง การศึกษากลวิธีการแปลคำเรียกเจตสีต่าง ๆ ภาษาจีน-ไทยในนวนิยายเรื่องนี้ และการศึกษากลวิธีแปลคำภาษาถิ่นจีน-ไทยในนวนิยายเรื่องนี้ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร นุ่มทอง. (2554). *ตำราการแปลภาษาไทยเป็นภาษาจีน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สถาบัน ขงจื๊อ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กนกพร นุ่มทอง และศิริวรรณ ลิขิตเจริญธรรม. (2562). หลักและข้อควรระวังในการแปลจีน-ไทย ไทย-จีน. *วารสารจีนศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 12(2), 105-151.
- ดวงตา สุกพล. (2545). *ทฤษฎีและกลวิธีแปล*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ธัญญารัตน์ มะลาศรี. (2019). เปรียบเทียบทัศนคติที่เกี่ยวกับความรักและการแต่งงาน กรณีศึกษาสำนวน สุภาษิตไทย-จีน. *วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ฉบับบัณฑิตศึกษา) สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 7(2), 135-144.
- เจียรชัย เอี่ยมวรเมธ. (2557). *พจนานุกรมจีน-ไทย ฉบับใหม่*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท รวมสาส์น (1977) จำกัด.
- บุรินทร์ ศรีสมถวิล. (2556). การศึกษาเปรียบเทียบการแปลสำนวนในเพลงเสียนอู้กับทองลันฉบับพากย์ไทยสมัยรัชกาลที่สองและสำนวนแปลของวิวัฒน์ ประชาเรืองวิทยา. *วารสารจีนศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 6(6), 182-216.
- ประเทืองพร วิรัชโกศล. (แปล). (2557). *ตำนานรักทุ่งสีเพลิง*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เอโนเวล.
- ลลิตา วิชาญวงศ์. (2566). การศึกษารากเหง้าแห่งชีวิตสัญลักษณ์ที่ปรากฏในนวนิยายจีนเรื่อง “ตำนานรักทุ่งสีเพลิง”. *Lawarath Social E-Journal*, 5(1), 68-92.
- วัลยา วิวัฒน์ศร. (2557). *การแปลวรรณกรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงาน วิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภชัย แจ่มใจ. (2011). ลักษณะสำคัญของสำนวนจีน. *วารสารวิเทศศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 1(2), 47-60.
- สัญญาธิ สายบัว. (2550). *หลักการแปล*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุพรรณิ ปิ่นมณี. (2555). *แปลผิด แปลถูก: คัมภีร์การแปลยุคใหม่*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุริยา รัตนกุล. (2540). *รวมบทความเกี่ยวกับภาษาไทย*. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก.
- สมพร มั่นตะสูตร แห่งพิพัฒน์. (2540). *การเขียนเพื่อนการสื่อสาร*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- เสาวภาคย์ วรลัคนากุล. (2551). *สุภาษิตจีน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- หย่งปี้ลู่ (杨碧绿) และวิรัช วงศ์ภินันท์วัฒนา. (2561). การศึกษากลวิธีการแปลสำนวนจากภาษาจีนเป็นภาษาไทยจากหนังสือชุดความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับประเทศจีน. *เอกสารการประชุมวิชาการนานาชาติด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ครั้งที่ 14 วันที่ 22-23 พฤศจิกายน 2561*, 144-156.
- อาริสา ทาวรดิษ. (2564). ลักษณะสุภาษิตที่ปรากฏคำว่า “เรียน” ในสุภาษิตจีน. *วารสารจีนศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 14(1), 23-42.

ภาษาอังกฤษ

- Catford, J.C. (1965). *A Linguistic Theory of Translation: An Essay in Applied Linguistics*. Oxford: Oxford University Press.
- Munday, Jeremy. (2009). *Translation Studies*. London and New York: Routledge.
- Newmark, Peter. (1981). *Approaches to Translation*. Oxford: Pergamon Press.
- Newmark, Peter. (1988). *A Textbook of Translation*. New York: Prentice Hall.

ภาษาจีน

- He Wenqin 何文琴. (n. d.). 《浅谈〈红高粱〉的叙事魅力》. *读·闻·观*: 西安.
- Moyan 莫言. (2003). *红高粱家族*. 北京: 当代世界出版社.

Shangwu Yinshuguan 商务印书馆 (The Commercial Press). (2009). 《成语大词典》.

北京: 商务印书馆国际有限公司.

Shi Youwei 史有为. (1997). 《成语用法大词典》. 大连: 大连出版社.

Wang Xiaoman 王小曼 . (2015). 《中国现当代文学》. 北京: 北京大学出版社.

Zhongguo Shehuikexueyuan Yuyanyanjiusuo Cidinabian 中国社会科学院语言研究所词典

编. (2005). 《现代汉语词典》第五版. 北京: 商务印书馆.